

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Daniela ŠINDELÁŘOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Markéta SANALLA

Znojmo, 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů, uvedených na seznamu, který tvoří přílohu této práce.

Datum:

.....

Jméno a příjmení:

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Markétě Sanalla za její rady a čas, který mi věnovala při řešení dané problematiky. Bylo to pro mě velice přínosné a moc ji děkuji za její rady a poznatky. Také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Daniela ŠINDELÁŘOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice
Název (v angličtině)	Public administration officials' code of ethics: a case study in the municipalities Únanov and Citonice

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem bakalářské práce je zhodnotit působení úředníků ve veřejné správě z hlediska etických norem a vypracovat návrhy na zlešení etické oblasti působení úředníků ve veřejné správě, a to na vzorku obcí Citonice a Únanov.

Postup práce:

1. Zpracovat literární rešerši na dané téma.
2. Provést dotazníkové šetření mezi úředníky a občany obcí.
3. Analyzovat zjištěná data a vyhodnotit je.
4. Navrhnout opatření, které povedou k zlepšení zkoumané oblasti.

Metody: Deskripce odborné literatury, výzkum mezi úředíky a občany, analýza, syntéza a komparace zjištěných dat.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. CHAPMAN, Richard A. *Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 262 s. Studijné texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-14-8.
2. PAVLÍK, Marek a Martin BĚLČÍK. *Společenská odpovědnost organizace: CSR v praxi a jak s ním dál*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 176s. Management (Grada). ISBN 978-80-247-3157-5.
3. POMAHAČ, Richard. *Veřejná správa*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 336 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-477-6.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2017

Daniela ŠINDELÁŘOVÁ
student

PhDr. Markéta SANALLA
vedoucí bakalářské práce

doc. Ing. Dušan DOBROVODSKÝ, CSc.
garant studijního oboru

doc. Ing. Hana BŘEZINOVÁ, CSc.
rektorka SVŠE Znojmo

Abstrakt

Bakalářská práce Etický kodex ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice si klade za cíl zhodnotit etické chování a dodržování etického kodexu dvou obcí veřejné správy. Teoretická část definuje pojmy, co je to veřejná správa, jak se dělí, jestli souvisí s etikou a morálkou a věnuje se primárně etickému kodexu, jakou má funkci a jaké má klady a zápory. V praktické části bude porovnáván etický kodex ve dvou obcích, zda o něm úředníci vědí, jestli s ním byli obeznámeni a hlavně, jestli ho dodržují, což bude zkoumáno na základě dotazníkového šetření a pozorování.

Abstract

The bachelor thesis “Ethic code in public administration: a case study of Únanov and Citonice municipalities” aims to assess ethic behaviour and complying with ethic code in the two municipalities with public administration. The theoretical part defines the terms regarding public administration, its segments and its relations to ethics and morality. Next, it focuses on the ethic code, its function and its pluses and minuses. The practical part compares the ethic code in both municipalities, finds out if the public administration employees have been acquainted with it and, above all, if their behaviour is in compliance with it. The research is conducted on the basis of questionnaire survey and observation.

Klíčová slova

Veřejná správa, státní správa, etika, etický kodex, morálka, úředník, korupce

Key words

Public administration, state administration, autonomy, ethics, ethic code, morality, office worker, corruption

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	CÍL PRÁCE A METODIKA	10
3	TEORETICKÁ ČÁST.....	11
3.1	Veřejná správa	11
3.1.1	Státní správa	11
3.1.2	Samospráva.....	12
3.1.2.1	Územní samospráva	13
3.1.2.2	Zájmová samospráva.....	13
3.1.3	Ostatní veřejná správa	13
3.2	Etika ve veřejné správě	14
3.2.1	Členění etiky.....	15
3.2.2	Vývoj etiky	16
3.2.3	Etika a morálka.....	17
3.2.4	Právo a morálka	18
3.2.5	Problémy veřejné správy	19
3.2.5.1	Korupce	19
3.2.5.2	Střet zájmů	20
3.2.5.3	Zneužívání pravomoci veřejného činitele	21
3.2.5.4	Nevzdělanost pracovníků ve veřejné správě.....	21
3.2.5.5	Neochota úředníků ve veřejné správě	21
3.2.5.6	Bobtnání byrokracie	22
3.3	Etické kodexy ve veřejné správě	22
3.3.1	Funkce a význam etického kodexu.....	23
3.3.2	Přínosy etických kodexů.....	25
3.3.3	Kritika etických kodexů.....	26
3.3.4	Etické kodexy v České republice.....	27
3.4	Příklad dobré praxe	28
3.5	Shrnutí teoretické části.....	30
4	PRAKTICKÁ ČÁST	31
4.1	Charakteristika zkoumaného regionu	31
4.2	Dotazníkové šetření	33
4.3	Návrhy na uplatnění etických kodexů ve zkoumaných obcích.....	61
5	ZÁVĚR.....	63

6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
7	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	67
8	SEZNAM PŘÍLOH	69
9	PŘÍLOHY.....	70

1 ÚVOD

Tématem bakalářské práce je oblast využití etických kodexů ve veřejné správě, se zaměřením na jihomoravské obce Únanov a Citonice. Toto téma je velice aktuální, protože důraz na etické a morální jednání úředníků je jeden z hlavních cílů současné reformy veřejné správy. Veřejná správa spravuje věci veřejné. Zkoumaný fenomén se navíc dotýká každého občana, který je v kontaktu s veřejným prostorem. Zaměstnanci ve veřejné správě musí mít nejenom znalosti a dovednosti pro svoji profesi, ale zároveň musí pracovat eticky a obzvláště ve veřejné správě se musí řídit etickým kodexem. A etický kodex je nedílnou součástí všech lidí.

U veřejné správy je tento důraz ještě větší. Už jen proto, že samotná Vláda České republiky vydala svůj vlastní etický kodex, jak by se měl úředník ve veřejné správě chovat. Proto je toto téma důležité a je potřeba tomuto tématu věnovat zvýšenou pozornost. Etické kodexy by měly napomoci úředníkům ve veřejné správě zvyšovat míru profesionality. Mezi soukromým a veřejným sektorem je velice tenká hranice. Etický kodex má morální význam a měl by pro zaměstnance být důležitý.

Výzkumná otázka je zde směřovaná na obce I. a II. typu, kde etické kodexy nejsou formálně vytvořeny. I přesto však úředníci ve veřejné správě dodržují morální pravidla. Práce bude mít za úkol zjistit, zda jsou tyto etické kodexy dodržovány i přesto, že neexistují na obecních úřadech v psané formě a zda se jimi řídí, či nikoli.

Nejdříve jsou definovány pojmy jako je veřejná správa, jak se veřejná správa dělí a její historie. Kromě etiky zde jsou popsány pojmy jako etika, vývoj etiky a členění. Je zde vysvětlen také pojem morálka a vztah etiky a morálky. Etické kodexy budou podrobně popsány a analyzovány. Veškeré tyto teoretické znalosti budou použity pro výzkum.

Po teoretické části následuje velmi důležitá část celé bakalářské práce – praktická část. V této části budou stručně charakterizovány obce Únanov a Citonice. Poté bude vyhodnoceno dotazníkové šetření, které se týkalo úředníků obcí a občanů.

Práce se zaměřuje, jak jsou etické kodexy dodržovány v praxi a jestli jsou zaměstnanci obeznámeni s tím, že tyto kodexy vůbec existují. A právě na tyto otázky je zaměřena praktická část bakalářské práce, kdy dvě obce, které patří do veřejné správy, budou srovnány, jestli o těchto kodexech mají povědomí, jestli je dodržují a jestli jsou nezkorumpovatelní.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

Cílem bakalářské práce s názvem Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice, je především ohodnotit vliv zaměstnanců veřejné správy, a to hlavně ve vztahu k etickým normám a také zpracovat možné návrhy řešení, jak zdokonalit etické okruhy působení ve veřejné správě na ukázce dvou obcí Jihomoravského kraje – obce Únanov a obce Citonice.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vysvětleny a popsány základní pojmy k dané problematice, které jsou důležitou součástí pro pochopení praktické části práce. Literatura, která byla využita pro celou teoretickou část, byla převážně z oblasti veřejné správy, rozdělení veřejné správy, etiky, historie etiky a také etického kodexu, který je pro tuto práci klíčovým. Kromě literatury, která byla použita v tištěné v elektronické podobě, byly využity také odborné časopisy.

Praktická část se nejprve zabývala charakteristikou obcí Únanov a Citonice. Poté následovalo dotazníkové šetření, které bylo prováděno na vzorku občanů obou obcí a na vzorku úředníků obou obecních úřadů. Ke každé otázce přísluší vždy dva grafy, které budou popsány podle odpovědí a následně porovnány mezi obcemi. V každém grafu budou odpovědi vždy procentuálně znázorněny. Na základě získaných informací z dotazníkového šetření budou navrženy návrhy řešení.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 30 respondentů z řad občanů z obce Citonice a také 30 respondentů z obce Únanov. Druhý dotazník vyplňovalo 9 úředníků obecního úřadu Únanov a Citonice. Toto šetření probíhalo od 1. února 2017 do 1. března 2017 v těchto obcích. Dotazníků bylo rozdáno mnohem více, nicméně při počtu obyvatel byl tento výsledek velice uspokojivý.

Na zpracování obou částí bakalářské práce byla zapotřební nejen dostupná literatura, ale také dotazníkové šetření, následné zpracování dat a jejich analýza, syntéza a porovnání.

V závěru práce je zhodnoceno dotazníkové šetření a jeho analýza. Jsou doporučena opatření a návrhy řešení pro obce v rámci etického kodexu.

3 TEORETICKÁ ČÁST

3.1 Veřejná správa

Na začátku práce je třeba nejprve si definovat, co to vůbec veřejná správa je a co si pod tímto pojmem představují různí autoři. Pilný (2002, s 61), přední odborník na veřejnou správu, ji definuje jako „souhrn záměrných činností, kterými zabezpečují úkoly na jednotlivých vládních úrovních ve veřejném zájmu, a to na úrovni státu a územní samosprávu“.

S tímto souvisí i trochu více obecnější definice od Novotného (2008, s. 8), podle kterého je „veřejná správa základním pojmem správního práva, přičemž se jedná o správu veřejných záležitostí vykonávanou subjekty veřejné správy“. Správní činnosti, jejich obsah i forma se mohou měnit v důsledku změn, ke kterým ve společnosti dochází. Veřejná správa aktivně organizuje a řeší nejrůznější společenské situace.

Průcha (2006, s. 10) veřejnou správou rozumí „správu veřejných záležitostí ve veřejném zájmu a subjekty, které ji vykonávají, ji realizují jako právem uloženou povinnost, a to z titulu svého postavení jako veřejnoprávních subjektů“.

V první kapitole bude veřejná správa rozdělena do tří základních oblastí a jednotlivé oblasti, budou podrobně rozebrány a definovány.

3.1.1 Státní správa

Jak bylo v předchozí kapitole vysvětleno, veřejná správa se dělí do tří podkapitol. Ta první bude věnována státní správě, nebo jak se také hovoří, o státní moci výkonné.

Jednu z definic tohoto pojmu použil Novotný (2008, s. 11), který „chápe státní správu jako realizaci výkonné moci státu, jedná se o organizační činnosti, vymezené právními předpisy, které za její výkon činí odpovědnými určité instituce. Subjektem státní správy je stát představovaný organizačními složkami státu (státními orgány, správními úřady), které vykonávají správu jménem a v zájmu státu přímo“.

Podle Pekové (2002, s. 67) zahrnuje státní správa orgány a to ve dvou rozděleních:

- a) Se všeobecnou působností – v České republice to je vláda jako vrcholný ústavní orgán moci výkonné a politické, okresní úřady.

- b) Se specializovanou působností – v České republice to jsou ministerstva a ostatní ústřední orgány a odborné územní decentralizované správní úřady a orgány s odvětvovou působností na úrovni okresů a krajů, či větších územních celků, v některých oblastech odvolací úřady jako decentralizované orgány státní správy.

Státní správa se dále dělí podle toho, jak je orgány vykonávána. Toto dělení popisuje Horzingová (2002, s. 12) jako dělení buď:

- a) Přímo – přímo vykonávají státní správu orgány státu nebo správní úřady jako organizační složky bez právní subjektivity nebo ostatní součásti.
- b) Nepřímo – nepřímo vykonávají státní správu jako základě zákonné delegace jiné subjekty veřejné správy než stát (např. kraje, obce, autorizované zkušebny) svými orgány.

Podle Káni (2004, s. 302), subjekty veřejné správy vykonává státní správa prostřednictvím těchto státních orgánů:

- Vláda,
- Ministerstva,
- Ostatní ústřední správní úřady,
- Odborné územní správní úřady,
- Veřejné ozbrojené sbory a jiné veřejné sbory.

3.1.2 Samospráva

Jak už bylo zmíněno, veřejná správa se dělí do tří základních a velmi důležitých kategorií. První z nich byla státní správa, která byla stručně charakterizovaná díky předním autorům a odborníkům na dané téma. Druhou kategorií je samospráva, která bude rozebrána v dalších řádcích.

Zde je ještě zapotřebí si rozdělit samosprávu na dvě roviny. A to na samosprávu územní a na samosprávu zájmovou. V následujících několika větách budou obě stručně charakterizované.

3.1.2.1 Územní samospráva

Pilný (2002, s. 71) definuje územní samosprávu jako formu veřejné vlády a veřejné správy. Územní samospráva je zároveň realizace práva občanů na vlastní samosprávu, právo na spravování určitého území menšího, než je stát, na základě působnosti stanovené ústavou a příslušnými zákony při vytvoření potřebných ekonomických podmínek. Znamená to, že tyto záležitosti spravuje někdo jiný než stát jako nestátní subjekt.

Podle Pekové (2002, s. 73), územní samospráva plní dvě základní funkce:

- Samosprávní – v České republice se nazývá samostatnou působností, tedy aby zabezpečovala také potřeby svých občanů, které můžeme označit jako lokální, nebo také regionální veřejné statky.

- Přenesenou – v České republice zpravidla nazývanou přenesená působnost, která má za úkol vykonávat záležitost státní správy, tzn. v rámci přenosu.

3.1.2.2 Zájmová samospráva

Zájmová samospráva je součástí veřejné správy, která má poměrně pestrou strukturu. V současné době se neustále koncipuje a má ve veřejné správě důležité místo. Zájmová samospráva má pouze osobní základ. Členství v určité zájmové korporaci nevzniká automaticky, ale předpokládá jednání zájemce o členství a především splnění určitých předpokladů. (Novotný, 2008, s. 59)

Sládeček (2004, s. 255) chápe zájmovou samosprávu jako samosprávu profesních komor a samosprávu vysokých škol a dalších subjektů označují jako samosprávu ostatní, přičemž u ostatních subjektů hovoří pouze o institucích.

3.1.3 Ostatní veřejná správa

Horzingová (2008, s. 14), přední odbornice na veřejnou správu říká, že „ostatní veřejná správa se považuje za zbytkovou oblast veřejné správy, kterou vykonávají částečně samosprávné a nesamosprávné instituce, když plní veřejné úkoly.“ Jedná se o činnosti, kdy není jasné, zda nově vytvářené instituce jsou delegací státní správy, nebo mají charakter specifické správní činnosti. Do určité míry je možné sem zařadit i činnosti jednotlivých institucí, které zabezpečují veřejné úkoly – z těch známých jmenujme např. Českou televizi, Český rozhlas, Českou tiskovou kancelář, nebo instituce, které plní veřejnoprávní funkce vedle své další činnosti.

Nicméně tato oblast veřejné správy ještě nebyla dostatečně prodiskutována a názory na to, kam jednotlivé instituce zařadit, bývají ve většině případů odlišné.

3.2 Etika ve veřejné správě

Co se týče veřejné správy a v tomto případě zejména etického kodexu, neodmyslitelně k tomu patří i etika, a proto by tomuto tématu mělo být věnováno značné množství času, jelikož jsou klíčové pro zformování primárních hodnot v celé této společnosti a také důležité pro správnou činnost veřejné správy jako celistvému celku.

Filosofický slovník definuje etiku takto: „Etika je ve vlastním slova smyslu filosofická disciplína, jejímž předmětem jsou hodnotící soubory, které se týkají rozlišování dobrého a zlého. Etika reflektuje morálku a táže se na její založení, zdůvodnění legitimizaci a legalizaci. Klade si otázky jako např.: Co je dobré? Jak mám jednat? Co je špatné? Co je spravedlnost? Jaký je smysl mého jednání? Mimo jiné obsahuje i řadu hypotéz o člověku samotném i o jeho povaze. (Blecha, 2002, s. 109)

Z definice filosofického slovníku vyplývá, že je etika jedním z odvětví filosofie, která tu je již od dob antiky. Zaobíral se tím nejen významný filosof, ale také řada významných sociologů a spisovatelů a každý z nich chápal etiku jinak a měl na ni jiný názor, jiný pohled.

Hume (2004, s. 14) tvrdí, že etika by měla být zakládána na citech, na emoční stránce člověka a ne na rozumu, jelikož lidé dají více na city a jsou díky tomu na druhé ohleduplnější. Je celá řada předních filosofů, kteří mají různé názory a jednotná, či správná definice neexistuje. Jiný názor naopak bývá, že etika by neměla být založena na citech, ale právě na rozumu, což je pravý opak toho, jak vnímal etiku Hume.

Etika ve veřejné správě je oblast, která je důležitá nejen z pohledu teorie, nicméně se ukazuje, že mnohem důležitější v tomto ohledu je praxe. Veřejná správa – stát, obce, kraje vykonávají služby především pro občany daného státu – v tomto případě občanům České republiky. Převládalo ekonomické hodnocení služeb těchto pracovníků ve veřejné správě a skoro se zapomnělo na etické chování a na morálku. Proto by mělo nejen občana, ale i celou společnost zajímat, jak dané služby daní lidé z veřejného sektoru zabezpečují. Často se totiž stává, že veřejnost příliš kladně veřejnou správu nehodnotí. Ve většině případů je to způsobené tím, že veřejnost nemá dostatečné informace a z toho plyne jejich nedůvěra, která může, ale nemusí být oprávněna. (Chapman, 2000, s. 16)

Chapman (2000, s. 248) definuje toto téma takto: „Etika ve veřejné správě je o praktické aplikaci morálních standardů ve vládě. Veškeré etické chování se týká toho, jak jednotlivec cítí, že by se měl chovat. Jde o hodnoty a o použití těchto hodnot v daném okamžiku.“

Hlavním cílem etiky ve veřejné správě by mělo být v první řadě vytyčení a určení rozmezí, co ještě je možné pokládat za požadované a co už naopak ne, co je dobré – špatné, nebo co je příhodné nebo naopak nepatřičné. Záměrem etiky již ve zmíněné veřejné správě by mělo být znemožnit nevhodnému chování pracovníků ve veřejné správě a přispívat k etickému chování.

3.2.1 Členění etiky

Etika se dá rozdělit do několika kategorií a spousta literátů, či filosofů ji člení jinak. Nicméně je nutné se podívat na několik hledisek, podle jakých kritérií je etika členěna.

Nezákladnější dělení etiky podle Bureše (1991, s. 15–16):

- Deskriptivní – popisuje a zkoumá okolnosti, které mají na svědomí změnu etických hodnot
- Normativní etika – hledá měřítko, jak by se dané seskupení lidí mělo chovat, aby mělo šťastný a slušný život. Dává popis k tomu, jaké jednání by bylo nejlepší zvolit.
- Metaetika – hledá odpověď na otázku „Co je to dobro?“

Jiné rozdělení může být podle typů etiky a tu rozlišujeme takto:

- Sociální etika – věnuje se kolektivnímu dobru, sociální etiku zajímá, aby se jednalo se prospěch všech, snaží se najít a pátrá po lidských hodnotách.
- Individuální etika – zajímá se o jedince jako takového, který usiluje o vlastní prospěch. (Dolista, 2006, s. 14)
- Profesionální etika – uplatňuje obecné předpisy, tzv. etický kodex na konkrétní profesi. Neměla by sloužit k tomu, aby se dodržovala jen kvůli tomu, co by mohlo napsat, kdyby nebyla dodržována. Více méně je to postavené na tom, aby tyto normy a hodnoty lidé dělali z vlastní vůle, že to tak cítí a že je to takto správné. Nejlepším příkladem profesionální etiky je Hippokratova přísaha. (Janotová, 2005, s. 16)
- Autonomní etika – mravní principy si jedinec, popřípadě společnost určí sama.

- Deskriptivní etika – popisuje etické smýšlení a názory, snaží se o to, přesně identifikovat etické chování a hodnoty.
- Environmentální etika – nebo také ekologická etika je taková část etiky, která se zabývá především vztahem člověka k jeho prostředí a řeší otázky proč je to důležité.
- Etika hospodářství – snaží se najít způsob k oprávněnému a lidskému utřídění. (Dolista, 2006, s. 17-18)

3.2.2 Vývoj etiky

O etice jako takové se začíná mluvit již v Antice. Vývoj etiky byl často ovlivněn historiografickým, nebo politickým vyvíjením. Jedná se o filosofickou disciplínu, která vznikla z řeckého slova ethos – což v překladu znamená mrav, mravnost, či charakter. Začátky etiky byly poprvé spatřeny u tří významných antických spisovatelů a filosofů – Aristotela, Platóna a Sokrata. Platón se o tuto problematiku zajímal již mezi léty 428–348 př.n.l., kdy vznikly první etické výzkumy, nicméně do praxe etiku uvedl až Aristoteles. (Blecha, 1998, s. 5)

Ve středověku se etikou zabýval např. Tomáš Akvinský. Prohloubil etiku pomocí bezprostředního zákona. Podle Tomáš Akvinského mravní posouzení jednání není závislé na jeho výsledku, nicméně je založeno na účelu, kam směřuje. Proto je toto přirozené právo založeno právě na rozumu jedince. (Blecha, 1998, s. 8)

Thomas Hobbes byl přesvědčen o tom, že klíčem k tomu, aby mohly být vytvořeny normy, je domluva mezi vládcem a jedincem. Tato domluva by neměla být používána na úkor osobních emocí jedince, ale měla by být ku prospěchu všem lidem. (Bureš, 1991, s. 22)

Základem křesťanské etiky bylo desatero přikázání, které ovlivňovalo všechny filosofy té doby. Tahle etika se zajímala hlavně o otázky života rodiny a jejich nesnází a problémů v oblasti společenského života. Jako hlavní představitelé novověku byl Thomas Hobbes, David Hume, nebo Giordano Bruno. (Anzenbacher, 1990, s. 10)

Na konci 19. stol. se o oblast etiky zajímal především Immanuel Kant, který byl hlavním představitelem etiky autonomie. Etika autonomie se zajímala především o jedince jako takového, o jeho rozum a jeho svobodu. Kant vnímá etiku autonomie jako zákon kategorického imperativu. Člověk si má zákony utvářet podle sebe a svého vlastního rozumu. (Anzenbacher, 1990, s. 15)

3.2.3 Etika a morálka

Pro samotné pochopení etiky, etického chování je nutné se pozastavit a vysvětlit si ještě pojem, který s tím úzce souvisí, a sice morálka. V dřívější kapitole bylo vysvětleno, co to je etika, kde má kořeny a proč je tak důležitá pro společnost a také pro veřejnou správu. Většina autorů se shodla na tom, že etika je teoretickou stránkou morálky. Ovšem řada autorů a filosofů se s tímto výrokem neztotožňují. Určitá část odborníků se domnívá, že morálka je ta praktická část, zatímco etika je teoretická část. Jiní autoři tvrdí, že tomu tak není, tudíž těžké určit, která definice je tou správnou a ke které se přiklonit. Co lze ale s jistotou říci a na čem se shodnou všichni filosofové a odborníci, kteří se tímto tématem zabývají, že etika a morálka jsou spolu velice úzce provázané a nelze je od sebe oddělit.

Morálka bývá často chápána jako taková naše osobní vnitřní víra. Jedná se o naše přesvědčení, zda to, co konáme, je dobré. Jestli je to dobré nejen pro nás, ale také pro naše okolní a pro společnost jako takovou. Někde se v souvislosti s morálkou hovoří o tzv. morálním kodexu každého jednotlivce.

Při popisování vztahu etiky a morálky by se nemělo odvozovat podle toho, jaké něco je, ale podle toho, jak by to mělo být. Pokud bychom uváděli, jak něco je, jedná se o popisování faktů. Na druhou stranu, bude řečeno, jaké by to mělo být, a proto vycházíme z etických norem. A zde potom vyvstávají otázky typu – Co je dobré? Co je spravedlivé?

Aby bylo tomuto tématu lépe porozuměno, je důležité se v první řadě věnovat samotné morálce a kde se vůbec bere, protože to není vůbec jednoznačné a lehké. Jedna z možných odpovědí je taková, že morálka je člověku vrozená. Jakmile člověk přichází na svět, přichází s ním i morálka. Druhá odpověď, která připadá v úvahu je taková, že ji člověk během života získává. Během života se z něj stává morální člověk, který zná morální zásady a řídí se jimi. Haidt (2013, s. 42) ve své knize tvrdí, že ať už se člověk přiklání k jakékoli verzi, neexistuje dobrá, ale ani špatná odpověď. Podle něj však vědci přicházejí ještě s třetí možností, kterou je racionalismus.

Thompson (2004, s. 42) definuje morálku takto: „Duševní postoj jedince ke společnosti uznávaným etickým normám, tedy jakési ztotožnění s těmito normami nebo přesvědčení, že tyto společností uznávané normy jsou správné. Tento postoj jedince se projevuje tak, že jeho jednání v souladu s etickými normami je ovlivňováno pouze jeho svobodnou vůlí.

3.2.4 Právo a morálka

V minulé kapitole bylo definováno a vysvětleno, co je to etika, morálka a že jsou tyto dva pojmy velice provázané. Nyní je důležité si k těmto pojmům připojit a osvojit ještě jeden pojem a tím je právo. Lze říci, že morálka je jakýsi souhrn pravidel a norem, které však nejsou nikde sepsány, každý má morální hodnoty někde jinde. V právu jsou však tyto pravidla sepsána a při jejich nedodržení hrozí sankce. Při nedodržení morálních pravidel žádné sankce jako v právu nejsou, jedná se spíše o duševní sankci, kdy se jedinec nad sebou může zamyslet a může ho tížit svědomí.

Právo nelze definovat jednou větou. Existuje spousta definic, nicméně žádná není dostatečně přesná. Nicméně obecně lze právo charakterizovat takto: „Právo je soubor právních norem, vytvořených nebo uznaných státem, který zajišťuje dodržování a vynucování těchto právních norem.“ Právo se řídí právním řádem a na prvním místě je Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod. Oproti morálce má tyto zákony v psané podobě. Morálka má nepsané zákony, kterými se lidé ve společnosti řídí – ovšem zde pak vyvstávají otázky, zda je to chování morální, či není. (Sládeček, 2013, s. 10)

Seknička (1997, s. 14) definuje právo takto: „Právo musíme chápat jako součástí rozsáhlého mravního a morálního řádu společnosti.“ Provázanost práva a morálky je velice významné, jelikož tvoří jakousi pomezí čáru mezi umělým a přirozeným usměřňováním lidí v celé společnosti. Hlavním cílem práva by mělo být vytváření klidu a příměří všech občanů.

Morálka a právo jsou dva pojmy, které od sebe nelze oddělit. Podle Putnové (2007, s. 33) by se dalo říci, že právo je morálkou inspirováno, a to v tom smyslu, že právo je minimem morálky. Dalo by se z toho tedy vyvodit, že právo je pouze jakousi podstatou, zatímco morálka je nadstavbou.

Na vztah mezi právem a morálkou se lze podívat hned z několika pohledů. Tím prvním pohledem je, že morálka a právo musí být v absolutní shodě, neboť morálka určuje právo a řídí jeho obsah. Druhý pohled je postavený na tom, že morálka i právo mají svůj okruh, nicméně morálka je vyšší, a proto je považovaná za výchozí bod, protože právo se z morálky zrodilo a vychází z ní. Třetí pohled vztahu morálky a práva je založen na pomyslných dvou kružnicích, kdy kousek kružnic se protíná – což znamená, že jsou ve shodě a ta zbylá část, která se neprotíná, znamená výhradní oblast. Čtvrtý a zároveň poslední pohled by se dal

přirovnat ke dvěma kružnicím, které stojí samostatně a každá má svoji oblast a řeší otázku norem výlučně ve své vlastní oblasti.¹

3.2.5 Problémy veřejné správy

3.2.5.1 Korupce

Korupce je velice závažný, rozšířený a historicky zakořeněný fenomén, který má velmi hlubokou tradici. Již od 90. let minulého století by se dalo říci, že se začal tento pojem vyskytovat čím dál častěji, a to nejen v politické diskusi, ale i v odborné literatuře. Nicméně ten fakt, že se o korupci velmi hodně hovoří a také hodně píše, je poměrně čerstvý a nový. V současnosti se hovoří o tom, že právě korupce je nejdůležitějším a nejzávažnějším problémem této doby.

Téma korupce je námětem spousty literátů, historiků, politologů i sociologů. Úplně první knihou, která se tímto zabývala, byla publikovaná již v roce 1999. Je v existenci několik úhlů pohledu, jak se na tento jev pohlížet. Velmi důležité je hledisko ekonomické, ale také politické a sociální. Dalo by se říci, že se jedná o tak rozšířený a závažný ukazatel, že pokud se jej snažíme definovat, není to úplně jednoduché a je zde několik rizik.

Autoři nejčastěji definují korupci jako „zneužití veřejné moci pro soukromý účel“. Dalo by se říci, že toto je spíše taková specifická definice pojmu. Trošku obecnější pojetí říká, že „korupce je zneužití pracovního vztahu“ a už se zde nerozvádí, zda se jedná o veřejný, či soukromý sektor. Většina lidí se nejčastěji potýká a chápe korupci jako „službu provedenou za službu jinou“ a už zde není definováno dále, zda se jedná o peníze, či nějakou jinou výměnu. (Ryska, 2013, s. 35) V oblasti veřejné správy definuje Roudný (2001, s. 125) korupci jako delikt, který je páčán v souvislosti s výkonem práv a přináší oběma stranám určitou výhodu.

Čím korupce vlastně tak škodí? Primárně je to proto, že ohrožuje celé fungování veřejné správy jako takové. Korupce má šanci hlavně tam, kde je veřejnému úředníkovi svěřena nějaká funkce, kdy může o něčem rozhodovat. To vede k tomu, že tyto záležitosti bývají často velice nepřehledné a zamotané, což je komplikované a neefektivní.

Jak se zaměstnanci ve veřejné správě chovají a jak pracují, je ve velké většině způsobené právě korupčním jednáním. Občan by si měl uvědomit, že veřejná správa je služba státu pro

---

¹ Prezentace Teorie práva 1, Univerzita Palackého Dostupné na: www.pf.upol.cz

jejich občany toho daného státu, a proto by každého jedince mělo zajímat, jak veřejná správa vykonává svoje povinnosti a jakým způsobem tak činí. Často se lidé setkávají s pojmem úplatek, či úplatkářství a automaticky si ho spojí s korupcí a berou tyto dva pojmy jako jeden. Nicméně korupce má mnohem více forem a podob, a právě jednou z nich je již zmíněný úplatek.

Podle Friče (1999, s. 58) existuje několik příčin korupce:

- a) Monopolizace na trhu
- b) Zbytečně obsáhlé kompetence, které mají jednotlivci i celé organizace
- c) Nedostatek transparentnosti (porozumění)
- d) Nerovnoměrnost celého systému

Korupce ve veřejné správě je potvrzením toho, jak velká byrokracie je a také toho, jak se neeticky chovají právě ti úředníci, kteří požadují např. úplatek.

3.2.5.2 Střet zájmů

Dalším problémem, se kterým je možné se ve veřejné správě setkat, je střet zájmu. V České republice upravuje tento problém i legislativa.² Úředníci ve veřejné správě se musí řídit právními předpisy a veřejný zájem by měl být nadřazen zájmu vlastnímu. A zde se právě setkáváme s problémy. Spousta úředníků takto nesmýšlí a vzniká zde střet zájmu.

Zájmem soukromým se myslí jakákoliv výhoda, která by pro něj mohla plynout. Vztahuje se to nejen na jeho osobu, ale též na jeho rodinu, blízké příbuzné, či přátele, se kterými má, či měl obchodní anebo politické vztahy.

V případě, že by si zaměstnanec nebyl jistý, zda náhodou nečiní ve svůj soukromý prospěch, měl by tuto záležitost řešit se svým nadřízeným. Zde vzniká úskalí, poněvadž ne všichni zaměstnanci takto konají a ponechávají si výhodu pro sebe.

---

² Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmu, který upravuje povinnosti veřejných funkcionářů tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu funkce prosazovat nebo hájit. Dostupný na <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

3.2.5.3 Zneužívání pravomoci veřejného činitele

Jedná se o jeden z korupčních trestných činů, který je definován v trestním zákoníku.³ V tomto zákoně jsou definovány situace, kdy veřejný funkcionář, který má v plánu zapříčinit jinému člověku újmu, nebo obstarat pro sebe, či pro někoho jiného nekompetenční užitek (Madar, 1995, s. 58):

- Provádí svoji kompetenci metodami, které jsou v rozporu se zákonem,
- Přesáhne svoji kompetenci, anebo
- Neuskuteční závazek, který plyne z jeho kompetencí

3.2.5.4 Nevzdělanost pracovníků ve veřejné správě

Vzdělání zaměstnanci jsou velice důležití a ve veřejné správě je to více markantní. Vzdržanost a kompetentnost úředníků vykonávat svoji práci je klíčové a velice zásadní. Veřejná správa potřebuje, aby měla zaměstnance, kteří mají potřebné vzdělání, kteří se vzdělávají i během svého pracovního života a tím jejich vědomosti nezastarávají a udržují chod celé správy živý a aktivní. A právě velkým problémem je, pokud jsou nedostatečně vzdělaní lidé na místech, kde by potřebovali jiný stupeň vzdělanosti. Potom se totiž může stávat a bohužel jsme svědky toho, že se to stává, že zaměstnanci kvůli své nevzdělanosti neplní své úkoly tak řádně a pořádně jak by měli. (Dolista, 2006, s. 88)

Často se stává, že zaměstnanec nemá přesné informace o tom, jak je jeho zaměstnanec vzdělaný, a to je další problém, který s tím úzce souvisí a měl by být řešen. Vysoká míra vzdělanosti úředníků dává informace o tom, jak kvalitní a na jaké úrovni je veřejná správa jako celek. Aby se předešlo nevzdělaným zaměstnancům ve veřejné správě a tím se zefektivnila, je zapotřebí věnovat pozornost nejen vstupnímu vzdělání a následnému zaškolení, ale průběžnému vzdělání. (Dolista, 2006, s. 39)

3.2.5.5 Neochota úředníků ve veřejné správě

Lidé se s tímto tématem setkávají už několik desetiletí. Nicméně v poslední době se to jeví jako čím dál větší problém. Stejně jako nevzdělaní pracovníci, tak i neochotní pracovníci jsou pro veřejnou správu jako celek velice nepříznivé. Je důležité si uvědomit, že to hodně blízce souvisí s etikou, s morálkou a se zásadami jednotlivého úředníka. A etické kodexy mohou být jedním z faktorů, jak tomuto fenoménu předcházet. V očích veřejnosti bývá právě neochota

---

³ Zákon č. 140/1961 Sb., trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele.

úředníků ve veřejné správě největším problémem a na veřejné správě záleží, jak tento trend bude pokračovat. (Keller, 1996, s. 54)

Samozřejmě že existuje spousta nástrojů, které lze používat k tomu, aby se neochota pracovníků, buď úplně vytratila, nebo aspoň potlačila. Motivace je jedním z faktorů, který by pro část zaměstnanců mohla působit jako podnět k tomu, aby se z neochotného úředníka stal příjemný funkcionář, který občana neodradí od vyřízení si svých potřebných záležitostí. Nemusí se jednat pouze o finanční motivaci, ačkoliv je to jedním z hnacích motorů, jak tomu předejít. V poslední době se ukázalo, že efektivnější, než finanční ohodnocení je veřejná pochvala od nadřízeného určená jmenovitě danému zaměstnanci. A pokud si tohle veřejná správa uvědomí a bude více aplikovat, je veliká pravděpodobnost, že neochotných úředníků nebude přibývat. (Keller, 1996, s. 60)

3.2.5.6 Bobtnání byrokracie

Podle Kellera je byrokracie soustavná administrativní činnost, kde jsou přesně stanovená pravidla a vymezený okruh odborných funkcí. Jedná se o označení lidí, kteří vykonávají funkci ve veřejné správě a mají snahu získat moc a dosáhnout vysokých funkcí. (Keller, 2007, s. 13)

Počet úředníků za poslední roky velice vzrostl a dá se předpokládat, že tomu tak bude i nadále. Podle Parkinsona je to proto, že úředník, pokud je přepracovaný, neukončí svůj pracovní poměr, ani neřekne kolegovi, aby za něho jeho práci udělal, ale snaží se pro sebe získat podřízené pracovníky. Což vede k neustálému nárůstu pracovníků ve veřejné správě. (Parkinson)

Čím více úředníků ve veřejné správě bude zaměstnáno, tím více jim bude muset stát vyplácet peněz. Dalo by se říci, že to dodává danému jedinci pocit důležitosti a jistoty. Neuvědomují si však, že jejich práce může být zbytečná. Spousta záležitostí by šla totiž udělat velice jednoduše, rychle a bez zbytečného zdržování. Nicméně často díky nesrozumitelnosti, nebo neochotě, či nevzdělanosti pracovníků je zdánlivě jednoduchá záležitost řešena zbytečně dlouho a je do toho zapojováno více úředníků, než by bylo potřeba.

3.3 Etické kodexy ve veřejné správě

V této kapitole nastává důležitý krok k samotnému jádru celé bakalářské práce, a sice o etickém kodexu ve veřejné správě. Úplně první etické kodexy vznikly již na začátku

minulého století, ale nebylo to ve veřejném sektoru, ale v podnikatelské sféře. Důvodem, proč vůbec etické kodexy vznikly, byla snaha pomoci obchodním řetězcům v jejich řízení. Jiným motivem bylo úsilí poskytnout odběratelům kvalitu stejnou na všech pobočkách. K rozmachu v podnikatelské sféře došlo během 80. let 20. stol. kdy se přišlo na to, že nepostačuje pouze otevřeně oznamovat a vyhlášovat, ale že je důležité, aby se upevnily a hlavně dodržovaly.

Pojem etický kodex ohraničuje a upravuje vztahy mezi občany v odlišných seskupeních a kulturách. Označení kodex je latinského původu a znázorňuje primární pravidlo v daném odvětví. Nejvýstižnější pojetí etického kodexu je takové, že se jedná o souhrn zákonitých nařízení, pravidel, předpisů a norem, podle kterých by se měli jedinci v jednotlivých oblastech řídit. Tyto souhrny mají formu konkrétních ustanovení, zákazů a omezení. Mimo jiné jsou zde vymezeny požadavky na etické jednání jednotlivců. (Thompson, 2004, s 15)

Většinou mají etické kodexy podobu vnitřního nařízení, která je pro veřejnost dostupná a přístupná. Zpravidla má formu interního dokumentu, který se vytváří na základě dohody všech složek, pro které je to určené. K jeho naplňování se musí všechny prvky toho daného systému dobrovolně připojit. Zpřístupněním tohoto dokumentu systém dává najevo své odhodlání podřídit se ve všech svých aktivitách nejen vnitřně, ale i navenek etickým a mravním metodám.

3.3.1 Funkce a význam etického kodexu

Primární a nejdůležitější funkcí etického kodexu je zdokonalování a zkvalitňování prostředí struktury daného systému. Vzniká spolehlivý a zabezpečený okruh nejen pro zaměstnance veřejného sektoru, ale také veřejnosti. Dává zaměstnancům jakousi pomocnou ruku, pokud si nebudou jisti v nějaké etické otázce. Další důležitou funkcí je prevence. Měl by být preventivní primárně v boji proti korupčnímu jednání.

Aby byl etický kodex účinný, musí být hlavně jasný, stručný a srozumitelný a nemělo by v něm být pro zaměstnance zbytečně cizích slov, nebo právních obrátů, kterým nebudou rozumět. Mohlo by se totiž stát, že tomu neporozumí a budou si některé slovní formulace vykládat jinak, než je žádoucí. Očekává se od něj, že bude pro zaměstnance lehce pochopitelné, co mu chce autor sdělit a bude dávat smysl. Velice důležité je, pokud se dotyčného někdo na něco zeptá, aby mu byl zaměstnanec schopen odpovědět tak, aby to pochopil i člověk, který tento kodex neviděl a bude mu zřejmé, o co se v něm jedná. Cílem by měla být snaha vytvořit takové klima, které bude proti korupční. (Rolný, 2007, s. 66)

Další funkcí je specifikum. Etický kodex by měl být dostatečně přizpůsoben dané instituci, danému úřadu či podniku. Není možné aplikovat etický kodex v lékařství na městský úřad ve městě. Může se zdát, že je to samozřejmé, nicméně i toto by mělo být zaneseno v etickém kodexu, proto je tato funkce strašně důležitá a nezbytná.

Mezi další zásadní funkce etického kodexu patří aktuálnost. A to v tom smyslu, že musí být pravidelně kontrolován a popřípadě i aktualizován. Nemělo by se stát, že by byl zastaralý, nebo že by v něm něco nebylo platné pro aktuální potřeby zaměstnance, nebo vedení. Pokud by se to stalo, postrádalo by to efekt a svoji podstatu, kvůli kterému byl vytvořen.

V pořadí poslední, (avšak neznamena to, že méně důležitá) funkce etického kodexu je jeho vynutitelnost. Musí obsahovat takové postupy, u kterých je možné si jejich dodržování ověřit, či vymoci a v případě nedodržování ustanovit adekvátní postih danému jedinci. Postihy mohou mít různou formu. Může to být např. peněžité trest, výpověď nebo sociální sankce, mezi které může patřit např. morální postih, nebo veřejné označení toho, kdo se provinil. (Transparency International, 2008)

Důležité je zmínit, že etický kodex má pouze doplnit již zavedený organizační řád, v žádném případě nemá charakter povinného právního spisu. O tom, zda někdo nedodržel etický kodex a jak přesně bude explicitně potrestán, rozhoduje speciálně vytvořená rada, která je složena ze všech představitelů dané instituce. (Transparency International, 2008)

Etické kodexy mají význam především z toho důvodu, že společnost je vzala za své, akceptuje je a má k nim určitý respekt. Mohlo by se zdát, že je to hlavně kvůli tomu, že určuje, jak se nechovat, co je etické a co je není etické, ale hlavně je to známka prestiže dané instituce.

Ukázalo se, že v zaměstnancích to budí větší respekt a podněcuje je to k větší loajalitě ke svému zaměstnavateli. Pro mnohé to působí pozitivně na jejich pracovní prostředí a vnímají to kladně. Do jisté míry to zvyšuje efektivitu práce. A důležitým faktorem je také to, jak danou instituci vnímá venkovní okolí. Díky etickému kodexu se zlepšuje působení instituce navenek. Což je ve veřejné správě velice důležité.

Na druhou stranu existuje přesvědčení, že etické kodexy nemají úplně skutečný význam, poněvadž jejich nedodržení si není možné vynutit, lépe řečeno neobsahují přesné postihy, nebo pokud ano, tak nejsou uspokojivě určité, a hlavně nemohou usměrnit etické chování

jedinice, jelikož se řídí hlavně svými osobními morálními hodnotami. (Transparency International, 2008)

3.3.2 Přínosy etických kodexů

Na etické kodexy spousta lidí pohlíží rozdílně. Snaží se vytvářet takové pracovní prostředí, ve které nevzniká korupční jednání a nedochází ke střetu zájmu. Důležité je, jestli jsou přínosné, či nikoli. Kromě již zmíněných funkcí existuje ještě několik bodů, proč jsou důležité a pro organizaci potřebné.

- Umožňuje managementu a jeho vedení návod, prostředek poskytující stabilizovat vyspělost daného systému a zneškodňování hodnoty oceňované řádem společnosti. Vymezuje postupy firemní politiky v každém potenciálním okruhu a v souvislosti s nejrůznějšími zájmovými skupinami lidí.
- Zkvalitňuje renomé firmy jak ve vztahu k veřejnosti, tak ke kupujícím. Vyjadřuje a dává tak najevo odhodlání a úsilí instituce konat v harmonii s platnými předpisy a dobrými mravy.
- Snaží se řešit rozporné a nejednoznačné situace.
- Zlepšuje poctivost a věrnost zaměstnanců k jejich organizaci a dává jim právo být hrdí na to, jak jednají a jak se chovají. Což vede i k tomu, že firma získává velmi kvalitní pracovníky.
- Přispívá k upřímné a otevřené komunikaci mezi zaměstnancem a zaměstnavatel.
- Znemožňuje vedoucím pracovníkům vyžadovat po podřízených zaměstnancích nepatřičné chování.
- Slouží jako obrana proti eventuálnímu nařčení, či obvinění z neetického, anebo z nemorálního chování.
- Je to prostředek efektivního jednání a také získávání maximálního standardu ve všech postupech. Jedná se o důležitou dispozici účinného řízení.
- Snaží se budovat příjemné pracovní prostředí a pozitivní pracovní atmosféru.
- Usnadňují odhalování protizákonného jednání a chování (Rolný, 2007, s. 72)

3.3.3 Kritika etických kodexů

Naproti tomu existuje řada odpůrců a kritiků, kteří s nimi úplně nesouhlasí. Již řadu let jsou etické kodexy kritizovány. Jsou případy, kdy lze s kritiky souhlasit a ztotožnit se s jistými názory, převážně pokud se jedná o ukládání sankcí. Nyní si pojdme ukázat pár příkladů právě těch, kteří nejsou tak úplně přesvědčeni o jejich kladných stránkách. Shrňme si do pár bodů ty nejdůležitější (Fiala, 2005, s. 112):

- Jsou bezvýsledné, poztrácejí účinnost.
- Nedostatečná vynutitelnost.
- Velikou výhradou, na které se shoduje spousta autorů, je přílišná obecnost etických kodexů. Nezobrazují podstatné problémy organizaci v praxi.
- Nedávají konkrétní příklady.
- Jedná se pouze o jazykové obraty a prázdná slova. Spousta organizací si totiž myslelo a není vyloučeno, že si pořád myslí, že propracované vztahy s veřejností (neboli PR) je primárním smyslem těchto etických kodexů.
- Mohou být chápány jako maskování vlastních nedostatků, pochybení, nebo omylů. Což může u některých vyvolat pocit nezodpovědného chování.
- Pro některé zaměstnance to může působit nedostatečně autoritativně, poněvadž je vytvořil člověk.
- Zaměstnanec může pochopit formulaci jakéhokoliv bodu jinak, než je myšleno a jelikož mu to nebude vysvětleno, nebude to mít ten správný účinek.

Po získání informací, jak nejen autoři vnímají etické kodexy je nasnadě se domnívat, že větší část spatřuje v etických kodexech více pozitivních stránek než negativních. Je to založeno na tom, jak daná organizace pracuje se svými zaměstnanci, jak je o těchto kodexech informuje, co všechno do něj zanesou a jak je budou interpretovat. Pokud bude vše správně provedeno a organizace důkladně seznámí všechny potřebné zaměstnance, spousta kritických bodů, bude odstraněno. Navíc jak někteří kritici uvádějí, v případě, že některé body nebudou pochopeny, se nabízí možnost informovat se o celém kodexu a nechat si jednotlivé části a předejde se nepochopení.

3.3.4 Etické kodexy v České republice

Během reorganizací a procesů týkajících se reforem v roce 2001 v České republice, byl vytvořen Etický kodex zaměstnanců ve veřejné správě, dále jen Kodex, který je součástí přílohy Usnesení vlády České republiky č. 270 ze dne 21. 3. 2001.

Tento Kodex byl vytvořen na základě požadavků ze strany veřejnosti, která chtěla, aby byly do veřejné správy zavedeny větší etické normy a aby byly zodpovědné za větší efektivitu a ucelenost. A proto byl zformovaný Kodex, jehož účelem bylo přispívat k podporování potřebného jednání zaměstnanců ve veřejné správě a sdělovat informace veřejnosti, což je oprávněné. Veřejná správa je totiž služba pro občany. Kodex zaměstnanců veřejné správy nemá charakter povinného interního předpisu. Je sestaven ze sedmi článků, ve kterých jsou obsažena základní etické ustanovení. Vyhotovilo jej Ministerstvo vnitra České republiky.

Kodex je v první řadě určený všem zaměstnancům veřejné správy, především zaměstnancům správních úřadů a územně správních celků. Všeobecná pravidla nařizují zaměstnancům veřejné správy dělat službu veřejnosti na velmi vysoké úrovni, s pravidly slušného chování, kdy jeho primárním zájmem je občan a jeho zájmy. Netýká se to pouze ve vztahu k občanům, ale i k ostatním spolupracovníkům ve veřejné správě. Zaměstnanec má zakázáno využívat jakýchkoliv výhod, které mohou vyplývat z jeho zaměstnání. Musí pracovat tak, aby jeho práce byla co možná nejvíce efektivní a ekonomické.

Jelikož byl ale tento Kodex shledán jako zbytečně obecný, byl nahrazen Usnesením Vlády České republiky č. 331 ze dne 9. 9. 2012.⁴ Hlavním důvodem, proč byl substituován, bylo vyjasnění zásad a pravidel, které lépe zaměstnancům vysvětlují, jak se zachovat, pokud by se dostali např. do střetu zájmu a jak se mají zachovat. Zároveň by měl vést k minimalizování korupčního jednání, což je jeden z jeho hlavních principů.

Ve srovnání s předešlým Kodexem je tento nový kodex komplexnější, celistvější a konkrétnější. Není zde otevřené místo a lépe a přísněji může stanovit zásady i principy včetně potřebného počínání.

Nejdůležitější změny Kodexu z roku 2012 oproti dřívějšímu z roku 2001 jsou hlavně části týkající se vymahatelnosti a vynutitelnosti, jelikož Etický kodex, který byl přijat v roce 2012

---

⁴ Viz Příloha č. 1. Dostupné na:
http://www.vlada.cz/assets/mediacentrum/aktualne/Etický_kodex_uredniku_a_zamestnancu_verejne_spravy.pdf

má přímou návaznost na zákoník práce, podle kterého se řídí a také postihy nařízené za nedodržování, jelikož mají vliv na pracovněprávní vztahy.

3.4 Příklad dobré praxe

V Rakousku jsou stížnosti na státní byrokracii téměř každodenním tématem a rutinou: příliš dlouhé rozhodování úřadů, přílišná zodpovědnost soustředěná na rozhodovacích nejvyšších místech systému a managementu. (Frank, 2015, s. 102)

New Public Management (NPM) je nadřazený pojem pro relativně rovnoměrný pohyb světových správních reforem. Charakteristika NPM reformy je změna ze vstupní (input) na výstupní (output) orientaci. Rakousko a Švýcarsko mají model tzv. „na základě výsledků veřejné správy“ (WoV). WoV si klade za cíl státní kroky orientované na měřitelné výsledky a účinky, delegovat úkoly a povinnosti na administrativních jednotkách, zlepšit hospodaření veřejné správy a přenos dobrých/účinných nástrojů pro správu ze soukromého sektoru. (Frank, 2015, s. 102)

Zesílení poptávky po etice ve veřejné správě je způsobeno vyššími a komplexnějšími nároky jak v Rakousku, tak i v celé Evropě. Je to také způsobeno hlavně díky nezastavitelnému technickému pokroku.

Hospodářská etika v Rakousku je založena na třech úrovních. Mikro úroveň se vztahuje na mravní odpovědnosti jedince vůči svému okolí. Příkladem by to byla zodpovědnost na akci a rozhodnutí manažerů, svědomitá práce pracovníků, nebo třeba odpovědné chování spotřebitelů. Meso úroveň představuje větší a širší pole hospodářské etiky a je zaměřena na podnikání obecně. Je to o zodpovědném chování společnosti a jejích firemních strukturách. Na makro úrovni se kontroluje, zda jsou stanovené podmínky férové. Do této oblasti ekonomiky spadá třeba ekonomický liberalismus nebo neoliberalismus. (Fenner, 2010, s. 349)

Co může správa udělat, aby podporovala etiku a chovala se tak podle etického chování? Administrativa má co do činění s firmami, fyzickými i právnickými osobami. Důležitý je tedy adresát / personál. Podle Franka je humánní styl řízení, čestná informační politika a politika zákazu diskriminace. Žádná osoba nesmí být diskriminována kvůli svému pohlaví, původu, barvy pleti, z důvodu zdravotního postižení nebo z důvodu jeho sexuální orientace. Správa nesmí být jen parkovací místo pro dobré přátelé. Vzhledem k velkému počtu zúčastněných stran tedy etika není oddělitelná funkční oblast. Etika se dotýká všech oblastí. (Frank, 2015, s. 106)

Proto v Rakousku existuje nepřehledné množství etických kodexů snad pro každou oblast. Např. pro oblast komunikace existují (Lawton, 2002, s. 72):

- Athener Code (PRVA) – pro PR
- Code of Conduct (DMVÖ) – pro Direkt marketing
- Ehrenkodex - pro PR
- Ethik-Kodex der österreichischen Werbewirtschaft – pro reklamu
- Kodex zur Lärmreduktion im Musik- und Unterhaltungssektor – pro hluk v hudbě
- Kommunikationskodex – pro alkoholové odvětví
- Selbstverpflichtungserklärung hinsichtlich Unterbrecherwerbung in Kinderprogrammen 2009 – pro programy pro děti
- Verhaltenskodex Lobbying & Public Affairs – pro reklamy a pro komunikaci s trhem

Etický kodex reklamního průmyslu představuje jádrovou oblast rakouského systému pro ochranu spotřebitele proti zneužívání reklamy. V roce 2012 představil úřad spolkového kancléře 2. vydání rakouského kodexu pro potírání korupce s názvem „Odpovědnost leží na mně.“ Spolky, města a obce se podílely na vývoji tohoto kodexu. Kodex vysvětluje žádoucí i poruchové chování a poskytuje orientaci a bezpečnost a podněcuje k diskusi. Kodex informuje občany o tom, co lze od státních zaměstnanců očekávat, co by měl být standart a měl by zároveň posílit důvěru veřejnosti ve státní správu. Vysvětluje platná pravidla trestního práva a pracovního práva a je nástrojem prevence proti korupci. Jejím cílem je zvýšit povědomí a informovanost zaměstnanců a manažerů. (Lawton, 2012, s. 45)

Rakousko zašlo ještě dál a vyvinulo e-learning etický program s názvem „Otázka etiky- Pravidla chování pro rakouské obecní služby. Aby se zabránilo korupci ve státní správě, rakouský svaz měst vyvinul společně s národními skupinami Štýrska a Korutan a aktivní účastí odborníků z měst Vídeň, Villach a Graz e-learningový program pro místní úředníky, se kterým si zaměstnanci mohou prověřit své znalosti co je a co není zakázáno zákonem v oblasti etiky a korupce.⁵

---

⁵ Dostupné na: <<http://www.staedtebund.gv.at/themenfelder/korruptionspraevention.html>>

3.5 Shrnutí teoretické části

Bakalářská práce na téma „Etický kodex úředníků ve veřejné správě – případová studie obcí Únanov a Citonice“ je rozdělena do několika částí. V první části je vymezený pojem veřejná správa a definice tohoto pojmu. Nehovoří se zde pouze o veřejné správě, ale také o státní správě i samosprávě a o uvedení těchto pojmů.

Další významnou částí, které je věnována další část, je etika veřejné správy, která je s tímto tématem velice úzce spjata. Stejně jako v první části, tak i zde je nejprve etika definovaná, rozčleněná a také je zde rozebrán rozdíl mezi morálkou a etikou, ačkoliv jsou si tyto pojmy velice podobné, najdeme mezi nimi zásadní rozdíly. Velice důležitou součástí druhé části této práce jsou rozebrány problémy ve veřejné správě, které nelze opomenout a kterým je věnováno několik důležitých slov. Spousta lidí vnímá jako problém ve veřejné správě pouze korupci, v této práci jsou také uvedeny ty problémy, které nejsou tak známé.

Třetí a nejdůležitější částí této práce jsou etické kodexy ve veřejné správě. V této části je nejen definováno, co to etický kodex vůbec je, jaké jsou jeho hlavní funkce, k čemu slouží, ale také jaké jsou jeho přínosy a že nejsou pouze kladně hodnoceny, ale existuje i jejich kritika, což je velice důležité zmínit. Konec této části je věnován etickému kodexu v České republice, kde je popsáno, jak etický kodex vznikl a kdy se datuje jeho začátek a také důvod jeho vzniku.

Poslední část je věnována etickému kodexu v Rakousku, což bylo velice zajímavé zjištění, že v Rakousku existuje celá řada etických kodexů téměř pro každou oblast. Pro oblast komunikace jich existuje osm, což není vůbec málo.

4 PRAKTICKÁ ČÁST

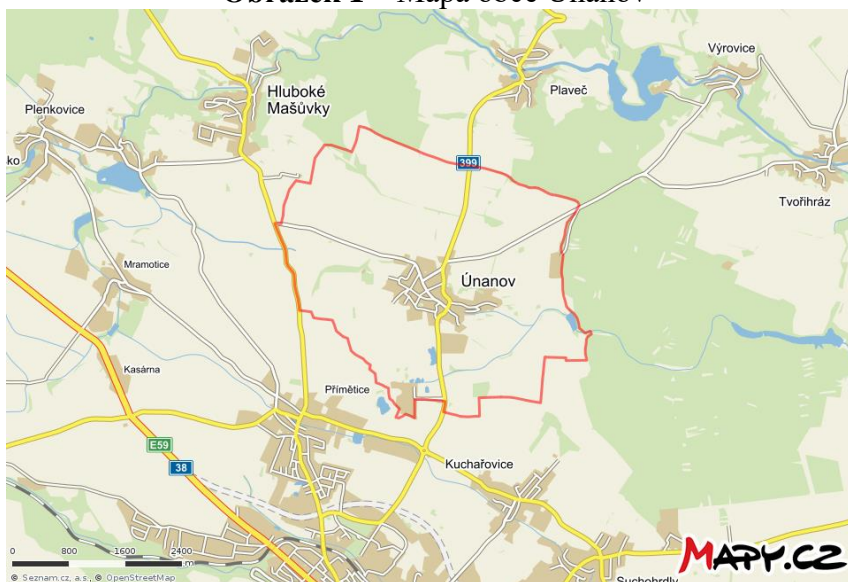
4.1 Charakteristika zkoumaného regionu

V teoretické části byly vysvětleny základní pojmy, spojené se zkoumaným tématem etické roviny ve veřejné správě. V praktické části se bude práce zabývat aplikací teoretických poznatků na zkoumaný region, a to dvě vybrané obce regionu Znojemsko, obec Únanov a obec Citonice.

- Obec Únanov

Obec se nachází 6 km od Znojma. Žilo v ní ke dni 1. 1. 2016 1238 lidí. Obec Únanov vznikla podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů dnem voleb do obecního zastupitelstva v roce 1990. Obec vykonává svoje funkce podle zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V čele obce je starosta Vojtěch Fabík. Úředníci veřejné správy se rozdělují na volené a nevolené. Mezi volené patří starosta obce, zastupitelstvo obce i rada obce. Nevolení úředníci mají pracovní smlouvu a jsou zaměstnanci obce. Volených úředníků má obec 16 včetně voleného pana starosty. Tito úředníci jsou členové rady, finančního výboru, nebo kontrolního výboru. Nevolené úředníky má obec dva – účetní obce a referentku.

Obrázek 1 – Mapa obce Únanov

Zdroj: www.mapy.cz

Na Obrázku 1 je vidět přesná poloha obce Únanov.

- Obec Citonice

Tato malá obec se nachází 8 km od Znojma. Ke dni 1. 1. 2016 v ní žilo 590 lidí. Obec Citonice vznikla podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích ve znění pozdějších předpisů dnem voleb do obecního zastupitelstva v roce 1990. Obec vykonává svoje funkce podle zákona č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V čele obce je starosta František Molík. Volebných úředníků má obec 9. Nevolebního úředníka má obec pouze jednoho, a to účetní.

Obrázek 2 – Mapa obce Citonice

Zdroj: www.mapy.cz

Na Obrázku 2 je znázorněna poloha obce Citonice pro bližší znázornění polohy obce.

4.2 Dotazníkové šetření

V rámci dotazníkového šetření byly vytvořeny dva druhy dotazníků. První dotazník byl vytvořený pro občany obce – jak pro občany obce Únanov, tak pro občany obce Citonice. Druhý dotazník byl vytvořen pro úředníky obecního úřadu Citonice i Únanova. Tyto dotazníky byly rozdány občanům i úředníkům a budou následně graficky znázorněny a porovnány mezi sebou podle druhu dotazníku.

- Dotazník pro občany

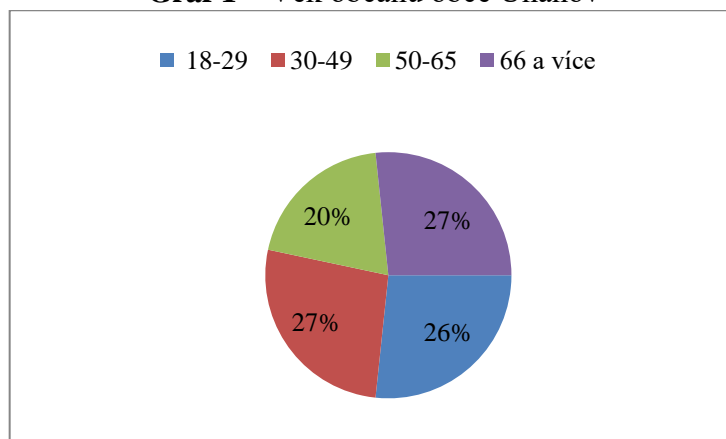
Tento dotazník vyplnilo 30 respondentů v obci Únanov a také 30 respondentů v obci Citonice. Dotazníky byly rozdány občanům obcí, tento sběr trval měsíc. Ukázka dotazníku, který byl rozdán občanům, je součástí práce, jedná se o Přílohu II.

- Dotazník pro úředníky

Tenhle typ dotazníku byl určen pro úředníky a zaměstnance obecního úřadu v Únanově a v obecním úřadě v Citonicích. Dotazníky byly ponechány na obecních úřadech a během jednoho měsíce je mohli svobodně, dobrovolně a hlavně anonymně vyplnit. Dotazník vyplňovalo 9 respondentů v obci Únanov a 9 respondentů v obci Citonice. I tento dotazník pro úředníky obcí je v práci v Příloze III.

1. Otázka se dotazovala respondentů na jejich věk. V obci Únanov byly zastoupeny všechny věkové kategorie. 20 % respondentů byla ve věku 50-65 let, 27 % respondentů byla ve věkové relaci 30-49, ale také ve věku 66 a více. 26 % respondentů bylo ve věku 18-29 let.

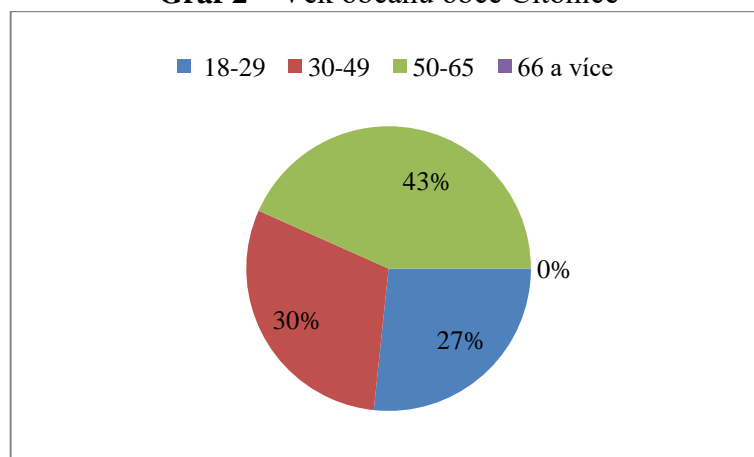
Graf 1 – Věk občanů obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice nebyly zastoupeny všechny věkové kategorie. Žádný respondent nebyl ve věku 66 let a více. Nejvíce respondentů bylo ve věku 50-65 a to 43 %. 30 % respondentů bylo ve věku 30-49 a 27 % respondentů bylo ve věku 18-29.

Graf 2 – Věk občanů obce Citonice

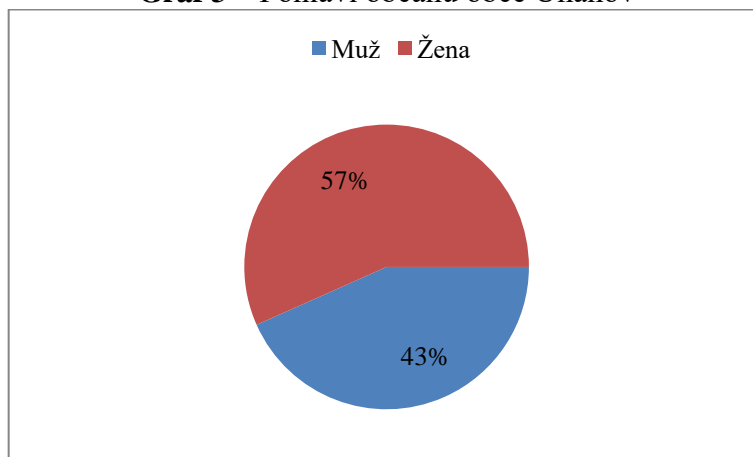

Zdroj: Vlastní práce

V obou obcích odpovědělo 30 respondentů. Zatímco v obci Únanov jsou zahrnuty všechny 4 věkové kategorie, které byly v dotazníku k dispozici, v obci Citonice nebyl žádný respondent ve věku vyšším, než je 66 let.

2. Otázka se týkala pohlaví občanů obou obcí. V obci Únanov byl poměr mužů a žen poměrně vyrovnaný. Mužů odpovídalo 43 % a žen více než polovina, a sice 57 %. Může to souviset i s tím, že ženy v obci Únanov jsou více ochotné odpovídat na dotazníky. Někteří lidé nebyli ochotni odpovídat na dotazníky a byli to převážně muži.

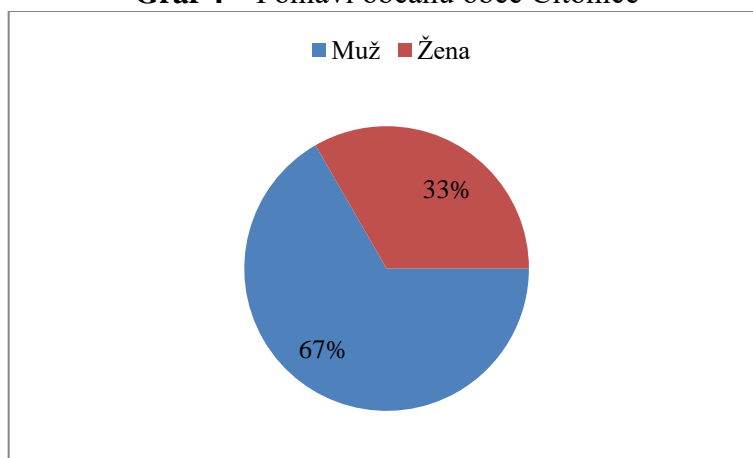
Graf 3 – Pohlaví občanů obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice odpovědělo na tuto otázku 33 % žen a 67 % mužů.

Graf 4 – Pohlaví občanů obce Citonice

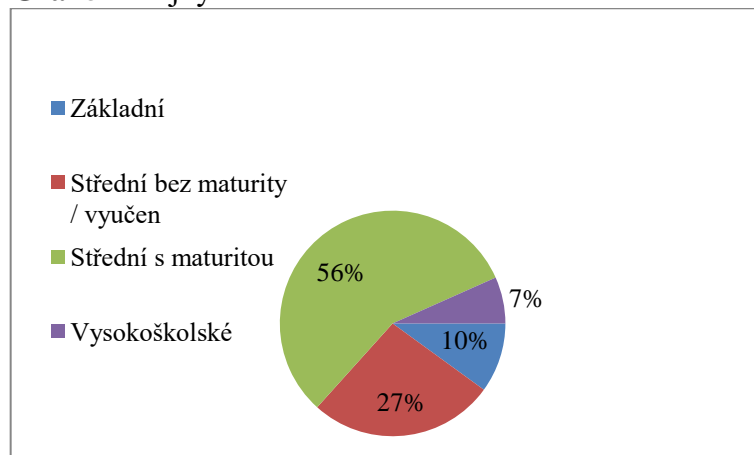

Zdroj: Vlastní práce

Zatímco v obci Únanov byl poměr mužů a žen velice vyrovnaný, v obci Citonice byl veliký rozdíl mezi počty odpovídajících žen a mužů. Převládali muži, kteří odpovídali. Může to souviset s tím, že v obci Citonice muži více chodí na obecní úřad, kde tyto dotazníky vyplňovali.

3. Otázka se věnovala dosaženého vzdělání. V obci Únanov odpovědělo více než polovina, 56 % respondentů, že dosáhli střední školy s maturitou. Střední školy bez maturity dosáhlo 27 %. 10 % respondentů odpovědělo základní vzdělání a 7 % vysokoškolské vzdělání.

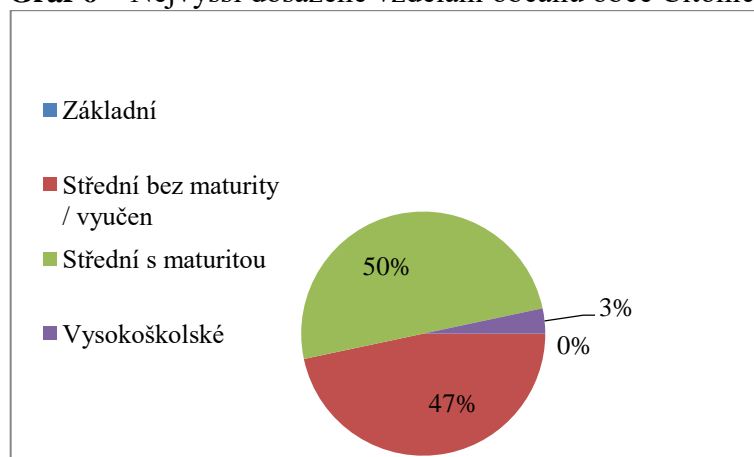
Graf 5 – Nejvyšší dosažené vzdělání občanů obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice žádný respondent neměl základní vzdělání. 3 % respondentů odpovědělo, že mají vysokoškolské vzdělání. Polovina respondentů, 50 %, má střední školu s maturitou a 47 % respondentů má střední školu bez maturity, nebo jsou vyučeni.

Graf 6 – Nejvyšší dosažené vzdělání občanů obce Citonice

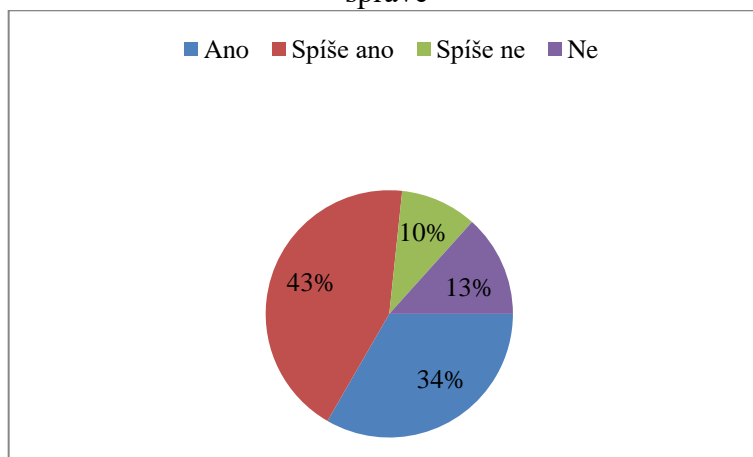

Zdroj: Vlastní práce

Zatímco v Citonicích žádný respondent neměl základní vzdělání, v Únanově byl počet o 10 % vyšší. V Citonicích dosáhly 3 % respondentů, v Únanově odpovědělo 7 % respondentů. Posledním rozdílem jsou respondenti se střední školou bez maturity, nebo vyučeni. V Únanově odpovědělo pouze 27 % respondentů a v Citonicích jich bylo 47 %. Respondenti se střední školou s maturitou se lišili o 6 %. Což je velice pozitivní, že lidé nedosahují pouze základního vzdělání, ale nejvíce respondentů odpovídalo s maturitním vzděláním.

4. Otázka se dotazovala respondentů, zda mají povědomí o tom, co to etický kodex vůbec je. Povědomí o tomto kodexu má pouze 34 % a 43 % odpovědělo spíše ano. Naproti tomu 13 % respondentů odpovědělo, že nemají povědomí o tom, co to etický kodex a jen 10 % odpovědělo spíše ne.

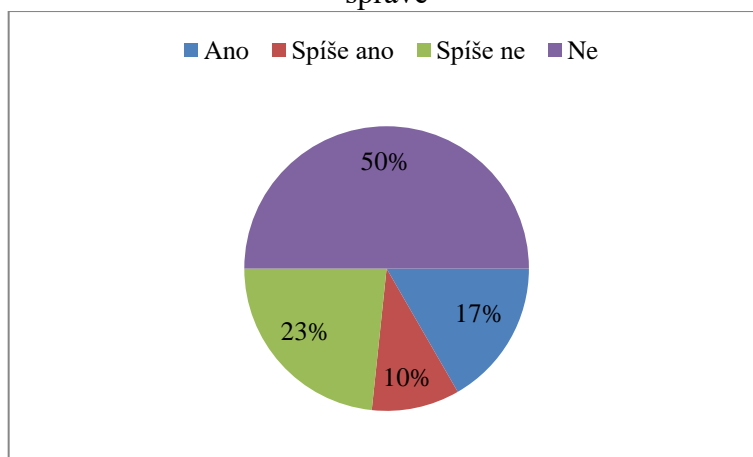
Graf 7 – Povědomí občanů obce Únanov o tom, co je to etický kodex úředníků ve veřejné správě

Zdroj: Vlastní práce

Občané obce Citonice odpovídali takto: 50 % odpovědělo, že nemají povědomí o tom, co to etický kodex je a 23 % respondentů spíše neví. 10 % respondentů odpovědělo, že spíše ví a 17 % respondentů uvedlo, že ví, co to etický kodex je.

Graf 8 – Povědomí občanů obce Citonice o tom, co je to etický kodex úředníků ve veřejné správě

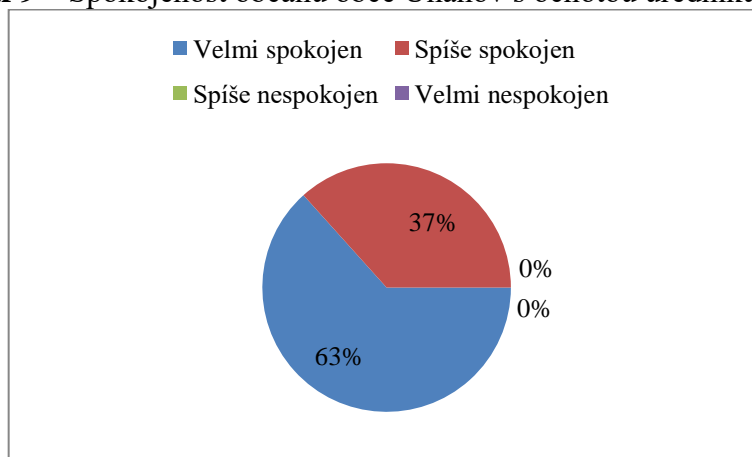

Zdroj: Vlastní práce

Zatímco v obci Únanov odpověděla většina respondentů, že má povědomí o kodexu, nebo že mají spíše povědomí a menší část nevěděla, nebo spíše nevěděla, ale v obci Únanov to bylo obráceně – větší část respondentů odpověděla, že neví vůbec co to je etický kodex.

5. Otázka se týkala spokojenosti občanů s ochotou, tedy s přístupem a s komunikací zaměstnanců úřadu v Únanově. Nadpoloviční většina, 63 % respondentů odpovědělo, že jsou velmi spokojeni s ochotou zaměstnanců obecního úřadu a 37 % respondentů je spíše spokojeno. Možnost spíše nespokojen a velmi nespokojen nezvolil ani jeden respondent.

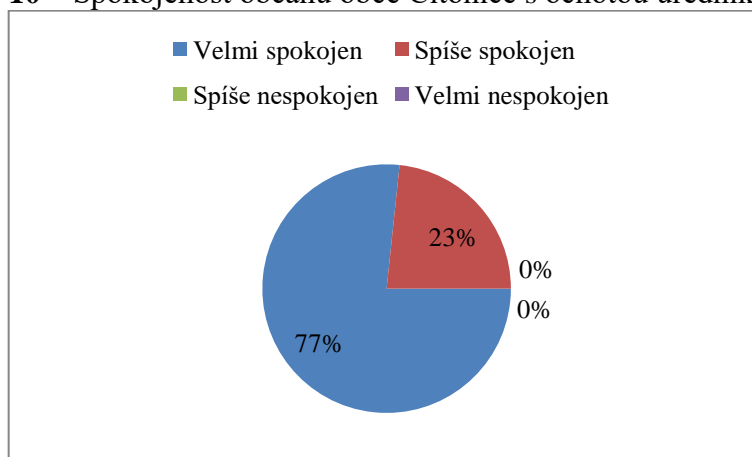
Graf 9 – Spokojenost občanů obce Únanov s ochotou úředníků obce

Zdroj: Vlastní práce

Na otázku, jak jsou občané spokojeni s ochotou zaměstnanců úřadu obce Citonice, odpovídali respondenti následovně: 77 % respondentů uvedlo, že jsou velmi spokojeni a 23 % respondentů je spíše spokojeno s ochotou zaměstnanců obce. Ani jeden respondent neuvedl, že by byl velmi nespokojen, ani spíše nespokojen.

Graf 10 – Spokojenost občanů obce Citonice s ochotou úředníků obce

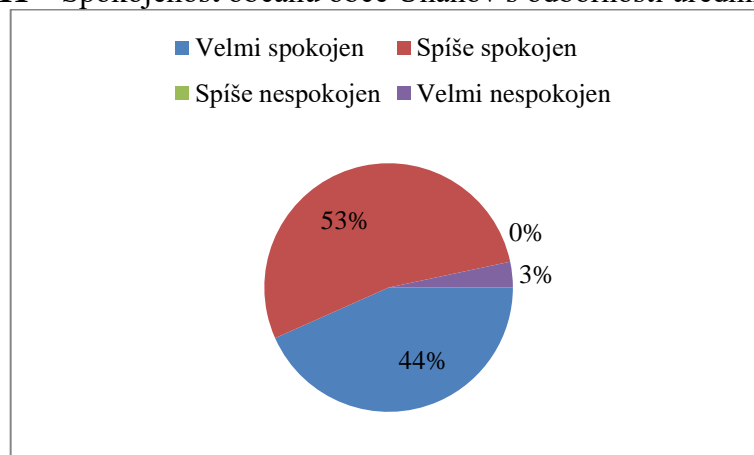

Zdroj: Vlastní práce

Na tuto otázku odpovídali občané obce Únanov i obce Citonice velice obdobně. Nespokojeni, ani spíše nespokojeni nejsou s ochotou zaměstnanců žádní dotazovaní respondenti. A více než polovina je velmi spokojena, či spíše spokojena. Výsledky tohoto grafu jsou určitě velice cenné a pro obce velice kladná zpětná vazba od občanů, jak jsou s nimi spokojeni.

6. Otázka měla za úkol zjistit, jak jsou občané obce Únanova spokojeni s odborností úředníků. 44 % dotazovaných respondentů uvedlo, že jsou velmi spokojeni a 53 % respondentů odpovědělo, že jsou spíše spokojeni. Odpověď spíše nespokojen nezvolil žádný respondent. Zajímavé bylo, že 3 % respondentů odpověděli, že jsou velmi nespokojeni.

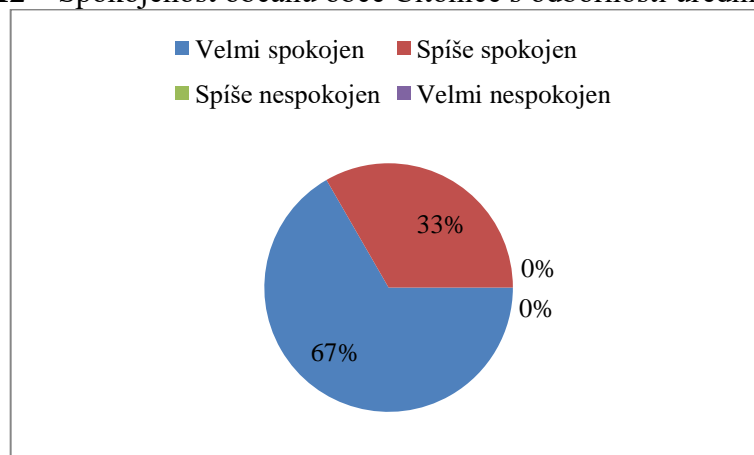
Graf 11 – Spokojenost občanů obce Únanov s odborností úředníků obce

Zdroj: Vlastní práce

Občané obce Citonic jsou spokojeni s odborností úředníků takto: 67 % respondentů je velmi spokojena a 33 % respondentů je spíše spokojena. Žádný z respondentů nevedl možnost, že by byl spíše nespokojen, ale ani že je velmi nespokojen.

Graf 12 – Spokojenost občanů obce Citonice s odborností úředníků obce

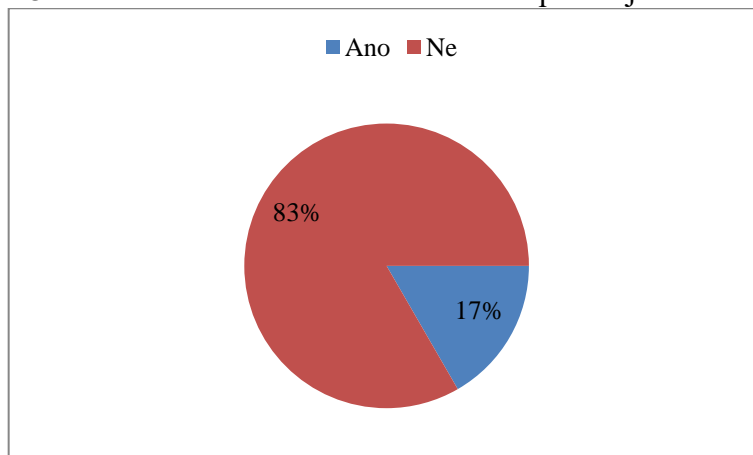

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice nebyl žádný respondent, který by byl velmi nespokojený s odborností úředníků, zatímco v obci Únanov 3 % respondentů odpověděli, že jsou velice nespokojeni. To je hlavní a zásadní rozdíl občanů obcí Únanov a Citonic, jak odpovídali na ten stejný dotazník. V obci Únanov je většina respondentů spíše spokojena, zatímco v obci Citonice je větší procento těch, kteří jsou velmi spokojeni.

7. Otázka se týkala korupce a bylo to směřováno, zda se občané obce Únanov setkali s korupčním jednáním v obci. Celých 83 % respondentů odpovědělo, že se s korupčním jednáním v obci Únanov nesetkali. 17 % respondentů uvedlo, že se s ním v obci setkali.

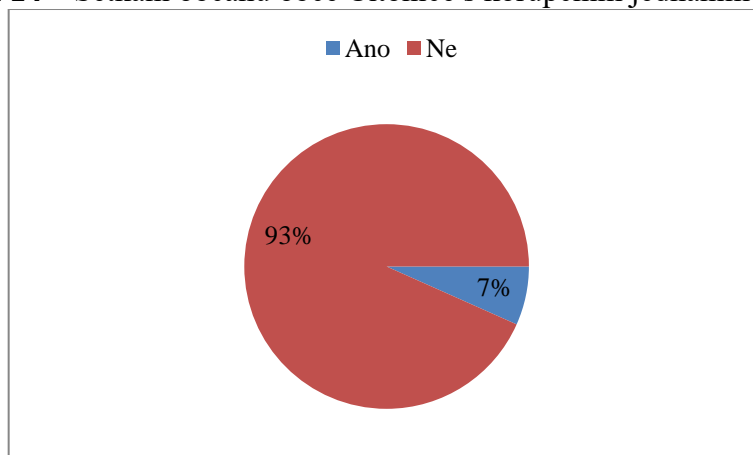
Graf 13 – Setkání občanů obce Únanov s korupčním jednáním v obci

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice se s korupčním jednáním v obci setkalo 7 % a 93 % respondentů uvedlo, že se s tímto jednáním ve své obci nesetkalo.

Graf 14 – Setkání občanů obce Citonice s korupčním jednáním v obci

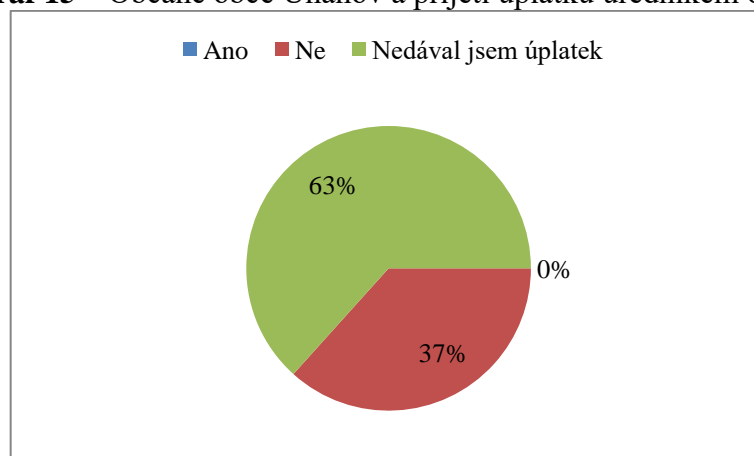
Zdroj: Vlastní práce

Na tuto otázku odpovídali občané obce Únanov i obce Citonice velice podobně. V obci Únanov se s korupčním jednáním setkalo o 10 % více respondentů než v obci Citonice. Může to souviset s tím, že obec Citonice má méně obyvatel než obec Únanov, nicméně nemusí to být ten důvod, proč tomu tak je, je to jedna z možností, jak si tento graf vysvětlit.

8. Otázka se ptala občanů obou obcí, při jaké příležitosti se setkali s korupčním jednáním. Nicméně ani jeden respondent z obce Únanov, ani z obce Citonice na tuto otázku neodpověděl, i přesto, že na otázku předchozí odpověděli, že se s korupčním jednáním v obci setkali.
9. Otázka se dotazovala občanů obce Únanov, zda jimi byl přijat úplatek úředníkem obecního úřadu. 63 % respondentů odpovědělo, že nedali úplatek. 37 % respondentů uvedlo, že jimi úplatek přijatý nebyl. A odpověď ano, neuvedl žádný z respondentů

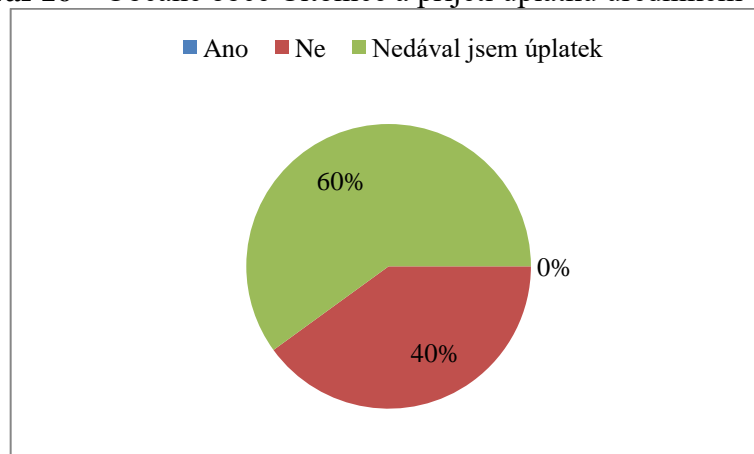
Graf 15 – Občané obce Únanov a přijetí úplatku úředníkem obce

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice občané odpověděli, že 60 % respondentů nedalo úplatek a 40 % respondentů zvolilo odpověď, že jimi úplatek přijat nebyl. Odpověď ano, byl jimi přijat úplatek úředníkem obecního úřadu Citonice, nezvolil ani jeden respondent.

Graf 16 – Občané obce Citonice a přijetí úplatku úředníkem obce

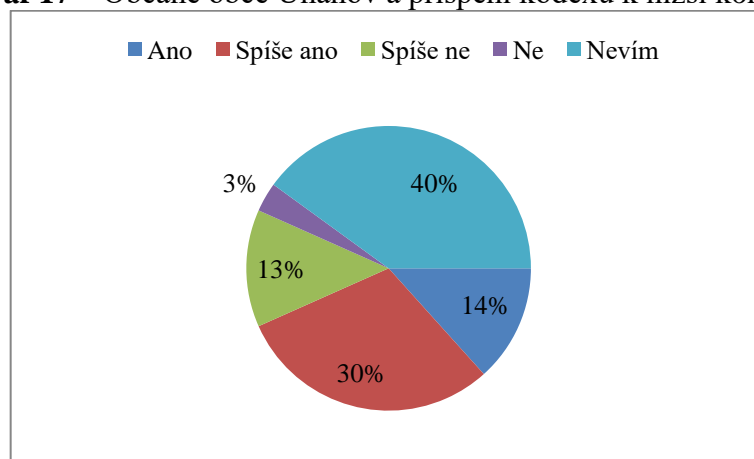

Zdroj: Vlastní práce

Na tuto otázku odpovídali respondenti velice obdobně v obou obcích. Žádný ze všech respondentů nezvolil možnost, že úředník od občana přijal úplatek.

10. Otázka se ptala občanů Únanov, zda si myslí, že by etický kodex mohl přispět k nižší korupci. 40 % respondentů odpovědělo, že neví, zda by to přispělo k nižší korupci. 30 % respondentů je toho názoru, že by to spíše přispělo. 14 % respondentů uvedlo, že by to přispělo k nižší korupci. 13 % respondentů si myslí, že by to spíše nepřispělo a 3 % respondentů je toho názoru, že by to nepřispělo.

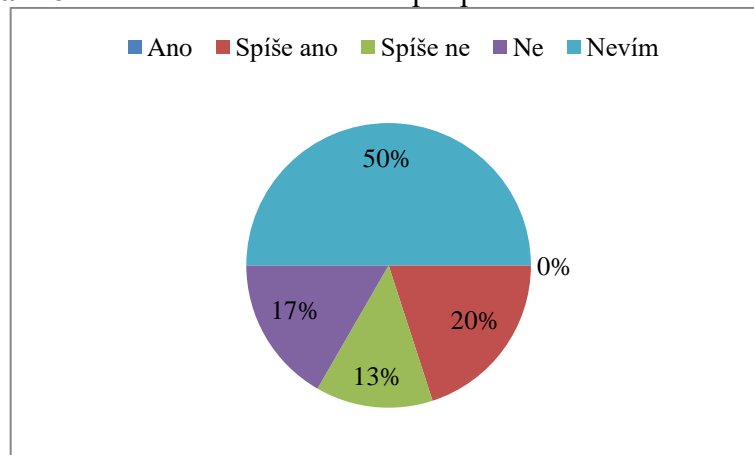
Graf 17 – Občané obce Únanov a přispění kodexu k nižší korupci

Zdroj: Vlastní práce

Občané obce Citonice se na otázku, zda by etický kodex mohl přispět k nižší korupci odpovídali takto: polovina respondentů, tedy 50 % zvolilo možnost nevím. 17 % respondentů si myslí, že by to nepřispělo k nižší korupci. 13 % respondentů odpovědělo, že by to spíše nepřispělo a 20 % respondentů je toho názoru, že by to spíše pomohlo.

Graf 18 – Občané obce Citonice a přispění kodexu k nižší korupci

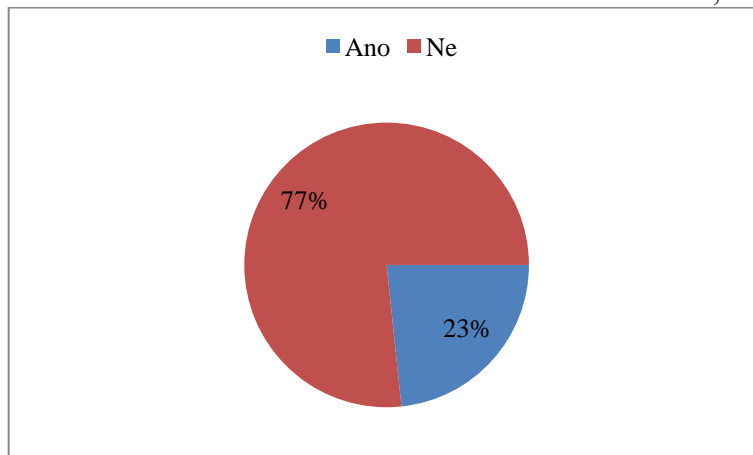

Zdroj: Vlastní práce

O přispění etického kodexu k nižší korupci je přesvědčeno 14 % z obce Únanov a žádný respondent z obce Citonice. Že by etický kodex nepřispěl zvolily 3 % respondentů z obce Únanov a 17 % z obce Citonice.

11. Otázka byla poslední a tázala se občanů obce Únanov, zda nabídli někdy úředníkovi ve veřejné správě čokoládu, či květinu. Více než polovina respondentů, 77 %, odpovědělo negativně – tedy že nenabídli ani čokoládu, ani květinu. 23 % respondentů odpovědělo kladně, že někdy úředníkovi ve veřejné správě nabídli čokoládu, nebo květinu.

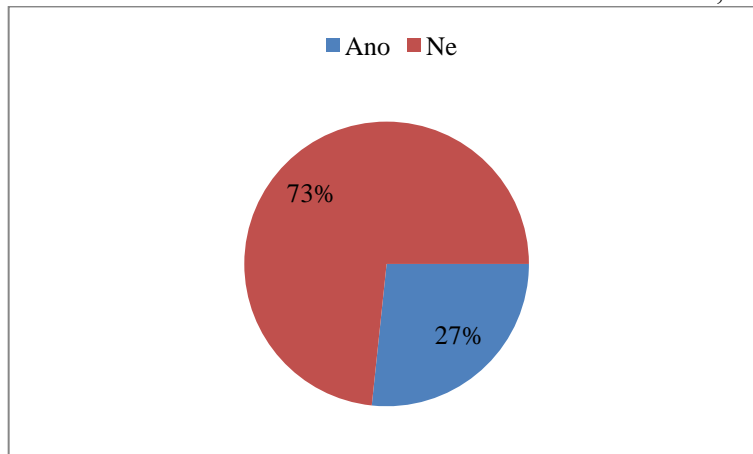
Graf 19 – Občané obce Únanov a nabídnutí úředníkovi květinu, či čokoládu

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice nabídlo čokoládu, či květinu úředníkovi ve veřejné správě 27 % dotazovaných respondentů a 73 % respondentů odpovědělo, že nenabídli ani čokoládu, ani květinu.

Graf 20 – Občané obce Citonice a nabídnutí úředníkovi květinu, či čokoládu

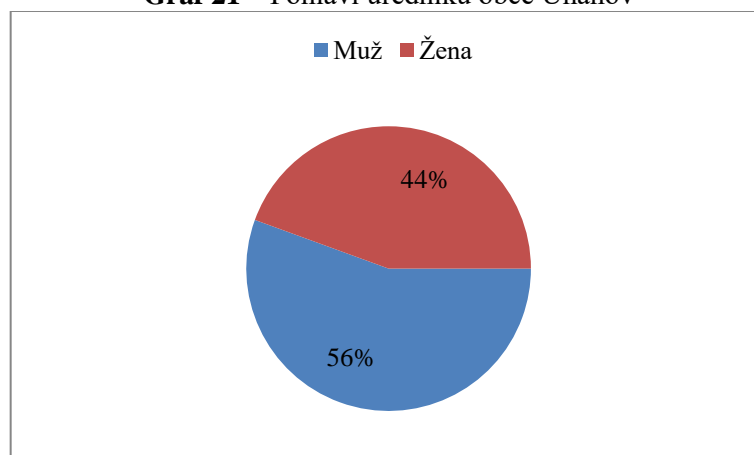

Zdroj: Vlastní práce

Výsledky poslední otázky na občany obce Únanov a obce Citonice se lišili pouze o 4 % ať už v kladné, nebo v záporné odpovědi. Což úplně nekoresponduje s otázkou č. 9, kde občané odpovídali, zda jimi nabízený úplatek byl přijatý. To vypovídá o tom, že občané obou obcí si úplně neuvědomují, že úplatkem se rozumí i čokoláda, či květinu a pod pojmem úplatek si představují něco jiného.

1. Otázka se úředníků v obci Únanov ptala na jejich pohlaví. Větší zastoupení zde měli muži, kterých byla víc než polovina a to 56 %. Žen bylo o něco málo méně a bylo jich 44 %

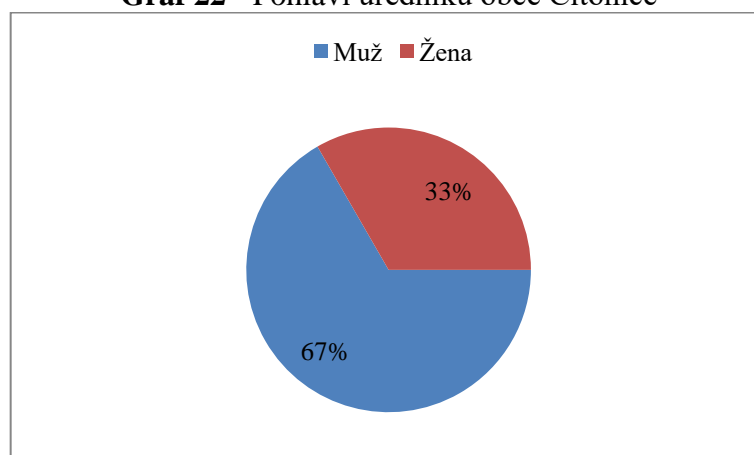
Graf 21 – Pohlaví úředníků obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice odpovídala většina mužů, kterých bylo 67 % a žen odpovídalo jen 33 %.

Graf 22 - Pohlaví úředníků obce Citonice

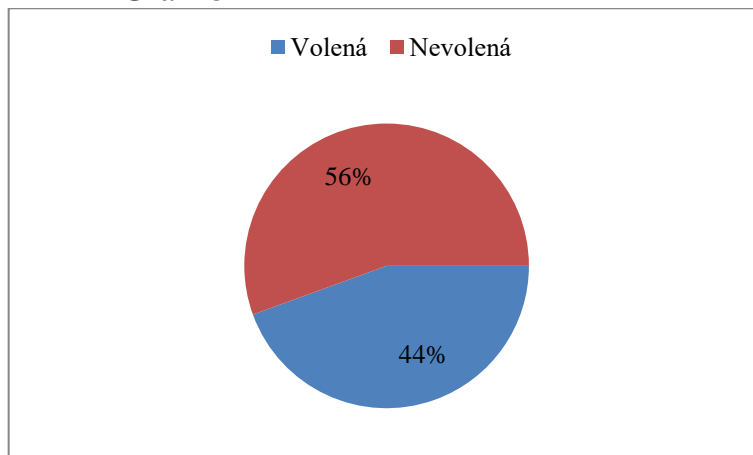

Zdroj: Vlastní práce

V obou obcích bylo více respondentů mužů a méně žen. V Únanově není ten rozdíl tak patrný, nicméně v Citonicích je ten poměr mužů a žen poněkud markantnější.

2. Otázka se respondentů z obecního úřadu ptala na to, zda je jejich funkce na úřadě volená, či nevolená. Respondenti z Únanova byli z větší části nevoleni. Nevolených úředníků odpovídala více než polovina – 56 %. Volených úředníků odpovídalo méně, a sice 44 %.

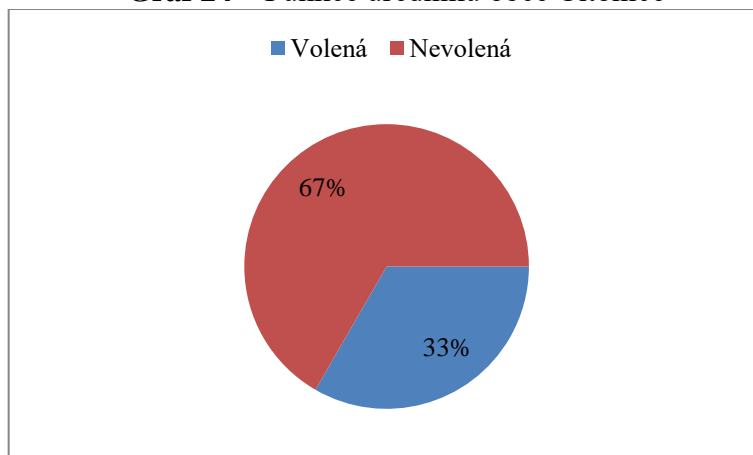
Graf 23 – Funkce úředníků obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

Respondenti z obecního úřadu v Citonicích odpovídali takto: nevolených úředníků odpovědělo celkem 67 % a volených 33 %.

Graf 24 – Funkce úředníků obce Citonice

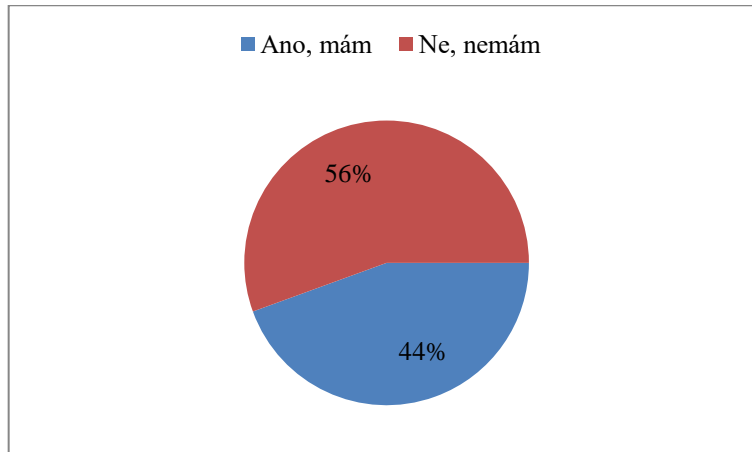

Zdroj: Vlastní práce

Na tomto grafu se ukázalo, že úředníci, kteří tyto dotazníky vyplňovali, jsou spíše nevolení. V obou obcích jich byla více než polovina, v Citonicích jich bylo 67 %, zatímco v Únanově 56 %. Nevolených úředníků v obci Únanov bylo 44 % a v obci Citonice 33 %.

3. Otázka se týkala povědomí úředníků o etickém kodexu ve veřejné správě. 56 % respondentů, tedy více než polovina uvedla, že nemá povědomí o tom, co to je etický kodex ve veřejné správě a jen 44 % odpovědělo, že povědomí o tomto kodexu mají.

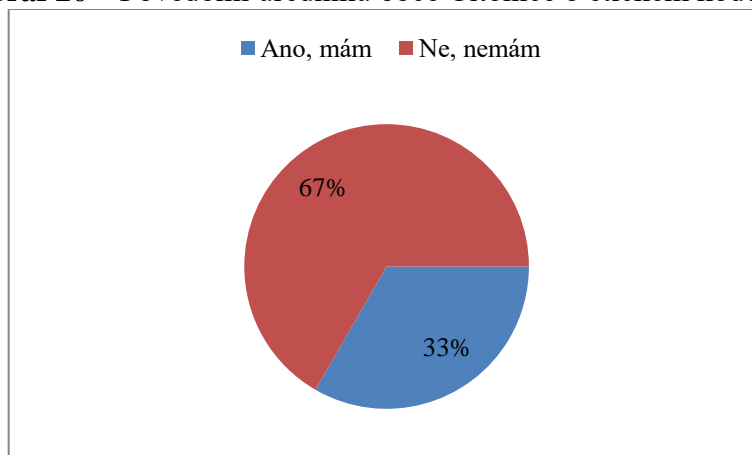
Graf 25 – Povědomí úředníků obce Únanov o etickém kodexu

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice má povědomí o etickém kodexu pouze 33 % úředníků. Zbýlých 67 % respondentů nemá povědomí o tom, co to etický kodex úředníků ve veřejné správě je.

Graf 26 – Povědomí úředníků obce Citonice o etickém kodexu

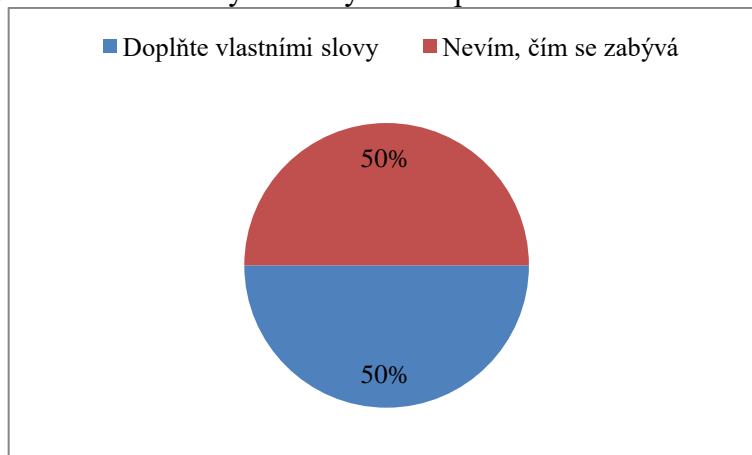

Zdroj: Vlastní práce

Povědomí o etickém kodexu úředníků ve veřejné správě je v obou obcích velice nízké. V obci Únanov má 44 % úředníků povědomí o tom, že tento kodex existuje, ale co je horší, že v obci Citonice má o něm povědomí jenom 33 %.

4. Otázka měla zjistit, čím se podle úředníků v obci Únanov zabývá etický kodex úředníků ve veřejné správě. 50 % respondentů uvedlo, že neví, čím se tento kodex zabývá. Druhá polovina respondentů odpovídala takto: úředník musí být nestranný vůči občanům a hájit jejich zájmy. Další odpověď byla – chováním úředníka k veřejnosti, dodržování etických zásad a zákonů s ohledem na veřejný zájem. Třetí odpověď – chování pracovníků ve veřejné správě, boj proti korupčnímu jednání. Čtvrtá odpověď – přístup veřejně činných pracovníků k občanům.

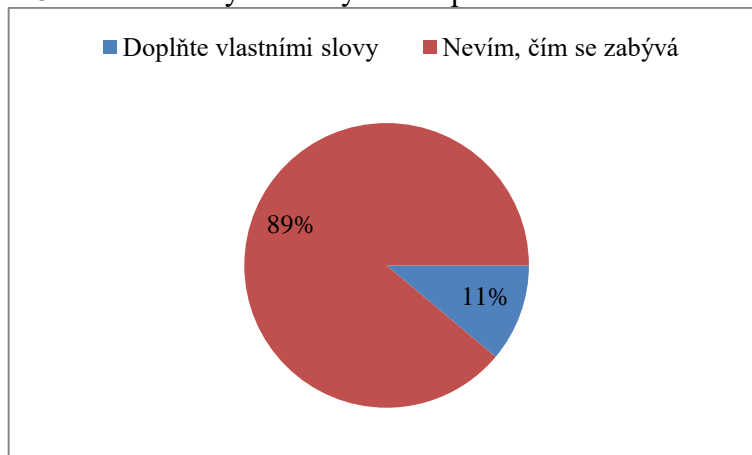
Graf 27 – Čím se zabývá etický kodex podle úředníků obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

Úředníci z obce Citonice odpovídali takto: 1 respondent uvedl vlastní odpověď – chováním úředníků ve veřejné správě. 89 % respondentů odpovědělo, že neví, čím se etický kodex úředníků ve veřejné správě zabývá.

Graf 28 – Čím se zabývá etický kodex podle úředníků obce Citonice

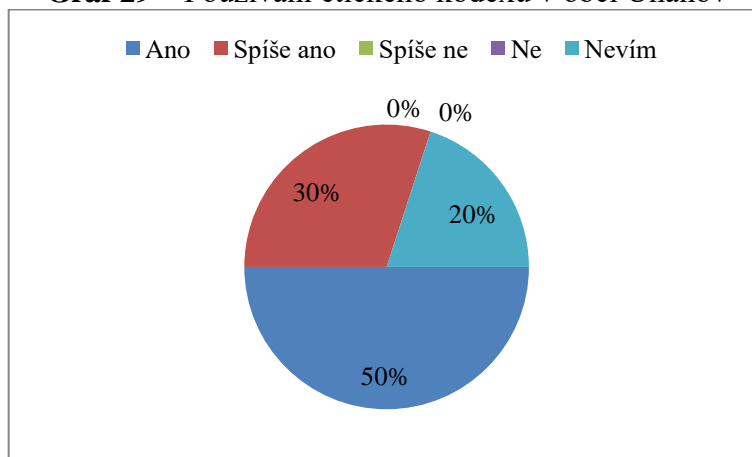

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice nevědělo, čím se tento kodex zabývá 89 % respondentů a pouze jeden znal odpověď na tuto otázku. V Únanově je povědomí o tomto kodexu daleko větší, neznalost uvedlo pouze 50 % dotazovaných respondentů.

5. Otázka zjišťovala mínění úředníků, zda obec Únanov používá etický kodex úředníků ve veřejné správě. 50 % respondentů odpovědělo, že podle nich jejich úřad tento kodex používá. 30 % respondentů odpovědělo spíše ano. 20 % respondentů odpovědělo, že vůbec neví, zda jej obecní úřad používá.

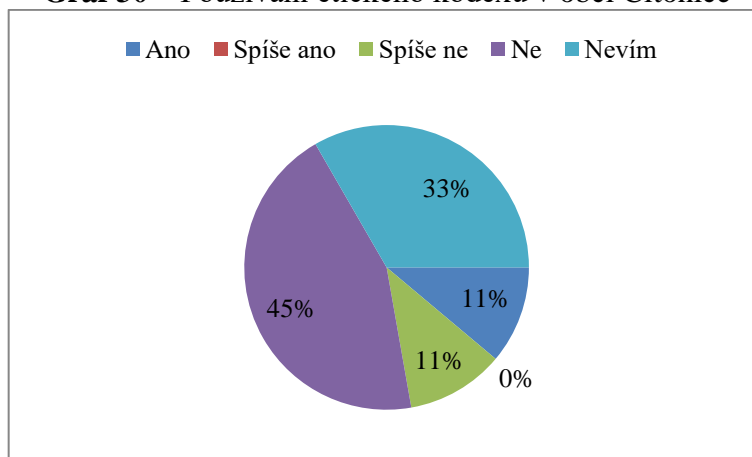
Graf 29 – Používání etického kodexu v obci Únanov

Zdroj: Vlastní práce

Tato otázka se ptala úředníků obce Citonice, zda si myslí, že jejich úřad používá etický kodex úředníků ve veřejné správě. 45 % respondentů odpovědělo, že podle nich jej obecní úřad Citonice nepoužívá. 33 % respondentů vyplnilo kolonku nevím. 11 % si myslí, že jej obecní úřad používá a 11 % si myslí, že jej spíše nepoužívají. Odpověď spíše ano nezvolil žádný respondent.

Graf 30 – Používání etického kodexu v obci Citonice

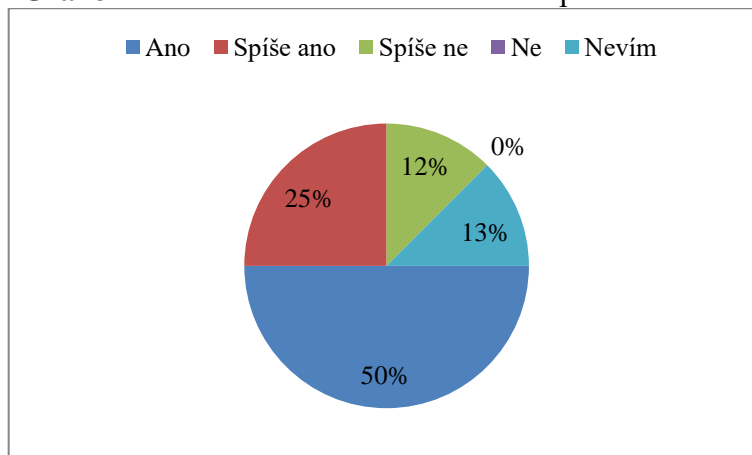
Zdroj: Vlastní práce

V této otázce se obecní úřady zásadně liší. 50 % respondentů v Únanově si myslí, že jej používá a 45 % respondentů v Únanova si myslí, že je nepoužívá. V Citonicích neví 33 %, což je oproti Únanova veliký rozdíl.

6. Otázka se dotazovala úředníků, zda si myslí, že se kodexem úředníků ve veřejné správě, úředníci obce Únanov řídí. 50 % respondentů uvedlo, že si myslí, že se jím jejich úřad řídí. 25 % odpovědělo spíše ano, 13 % respondentů zvolilo odpověď nevím.

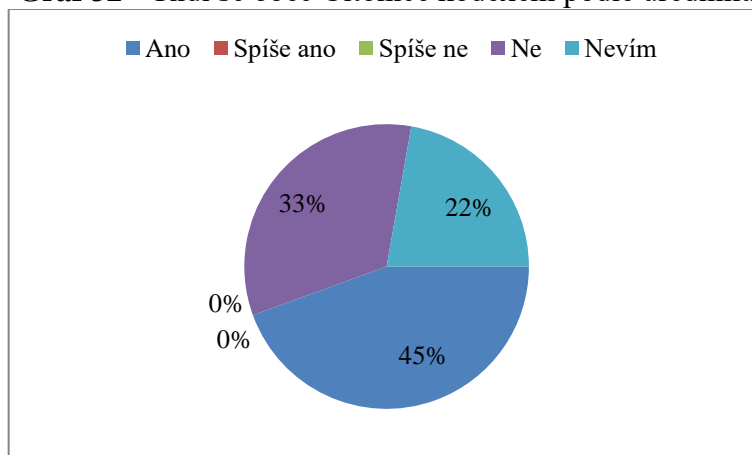
Graf 31 – Řídí se obec Únanov kodexem podle úředníků

Zdroj: Vlastní práce

V obci Citonice odpověděli úředníci takto: Odpověď ano zvolilo 45 % respondentů, 33 % respondentů zvolilo odpověď ne, 22 % respondentů zvolilo odpověď nevím.

Graf 32 – Řídí se obec Citonice kodexem podle úředníků

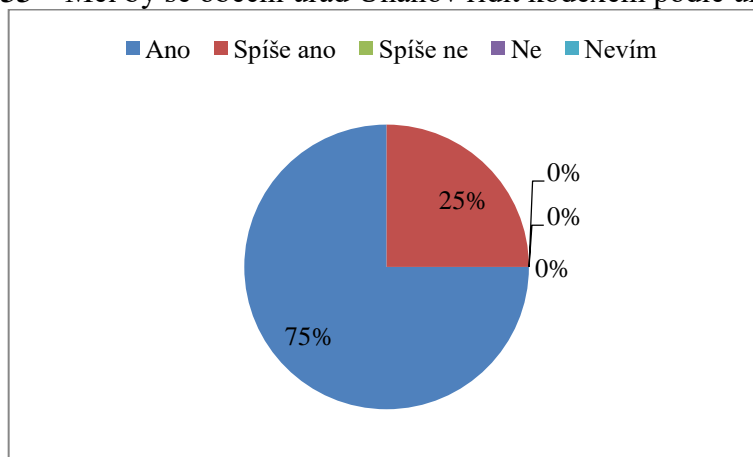

Zdroj: Vlastní práce

V tomto grafu se úředníci obce Únanov a obce Citonice zásadně liší. V odpovědi ano se víceméně shodují – v obci Únanov tuto odpověď zvolilo 50 % respondentů a v obci Citonice tuto možnost zvolilo 45 %. Odpověď spíše ano zvolilo v obci Únanov 25 %, v obci Citonice tuto odpověď nezvolil žádný respondent. Možnost spíše ne v obci Citonice také nezvolil žádný respondent, naopak v obci Únanov tuto variantu vybralo 12 % respondentů. Odpověď ne nezvolil v obci Únanov žádný respondent, zatímco v obci Citonice tuto variantu odpovědělo 33 % respondentů.

7. Otázka se tázala úředníků obce Únanov, zda si myslí, že by podle nich bylo dobré začít se řídit kodexem na obecním úřadě. $\frac{3}{4}$ respondentů – 75 % odpověděla ano, podle nich by to bylo dobré, kdyby se tímto kodexem úřad řídil. 25 % respondentů si myslí, že by to bylo spíše dobré.

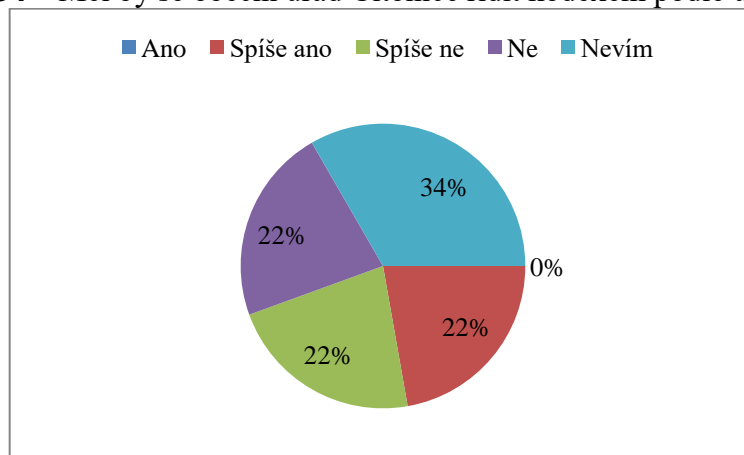
Graf 33 – Měl by se obecní úřad Únanov řídit kodexem podle úředníků

Zdroj: Vlastní práce

34 % respondentů zvolil možnost ano, bylo by to pro obecní úřad dobré. 22 % respondentů si myslí, že by to bylo spíše dobré, 22 % je toho názoru, že by to spíše nebylo dobré a dokonce 22 % respondentů je přesvědčena, že by to nebylo dobré. Ani jeden respondent nezvolil možnost, že neví.

Graf 34 – Měl by se obecní úřad Citonice řídit kodexem podle úředníků

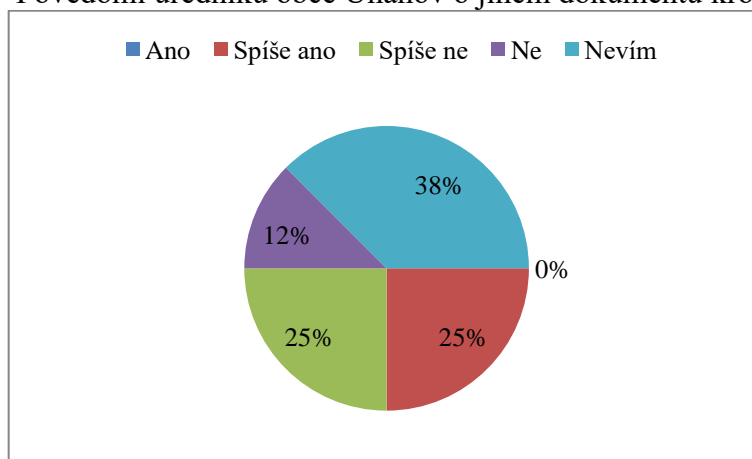

Zdroj: Vlastní práce

V obci Únanov celých 75 % zvolilo odpověď ano a v obci Citonice jich tuto možnost dalo pouze 34 %. Odpověď spíše ano má poměrně vyrovnané odpovědi respondentů – v Únanově 25 % a v Citonicích 22 %. Velký rozdíl je v tom, že v obci Únanov už na další možnosti žádný z respondentů neodpověděl, zatímco v obci Citonice respondenti odpověděli i spíše ne.

8. Otázka zjišťovala, zda úředníci obce Únanov ví, zda v jejich úřadě je nějaký jiný dokument, který by se zabýval etickým kodexem úředníků ve veřejné správě. Možnost ano nevybral žádný z respondentů. Spíše ano zvolilo 25 % respondentů. Spíše ne zvolilo 25 % respondentů. Variantu ne využilo 12 % respondentů a odpověď nevím zvolilo největší procento respondentů, a to 38 %.

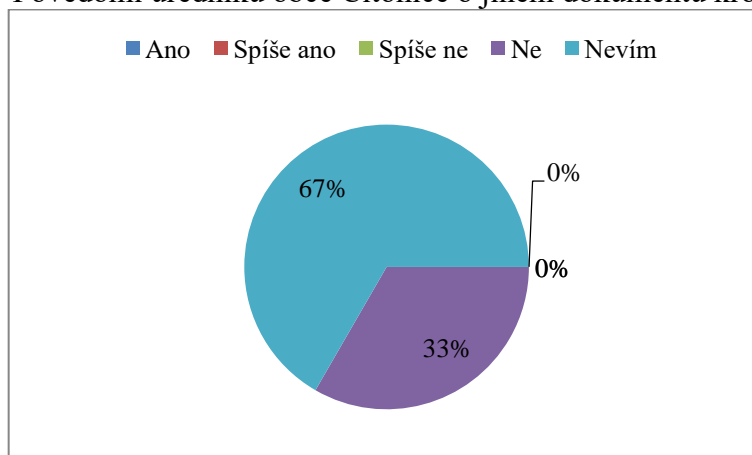
Graf 35 – Povědomí úředníků obce Únanov o jiném dokumentu kromě kodexu

Zdroj: Vlastní práce

67 % respondentů zvolilo odpověď nevím. 33 % respondentů si myslí, že jiný dokument, který by se zabýval etickým kodexem obecní úřad v Citonicích není.

Graf 36 – Povědomí úředníků obce Citonice o jiném dokumentu kromě kodexu

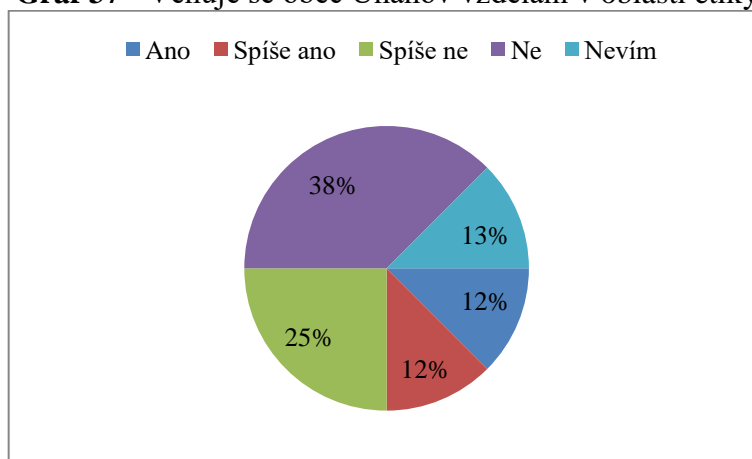

Zdroj: Vlastní práce

V obci Únanov byli zastoupeny kromě odpovědi ano všechny možné varianty. Největší procento respondentů zvolilo odpověď nevím. Největší procento respondentů taktéž v obci Citonice zvolilo odpověď nevím. Odpověď ne také zvolili respondenti obou obcí – v Únanově 12 % respondentů a v Citonicích 33 %.

9. Otázka se úředníků obce Únanov ptala, zda se obecní úřad věnuje školení, popřípadě jinému vzdělávání v souvislosti s etickou svých zaměstnanců. 38 % respondentů uvedlo, že se jinému školení obecní úřad nevěnuje. Spíše ne zvolilo 25 respondentů. Možnost nevím uvedlo 13 %. 12 % respondentů se domnívá, že se tomu úřad věnuje a stejné procento respondentů si myslí, že se tomu úřad spíše věnuje.

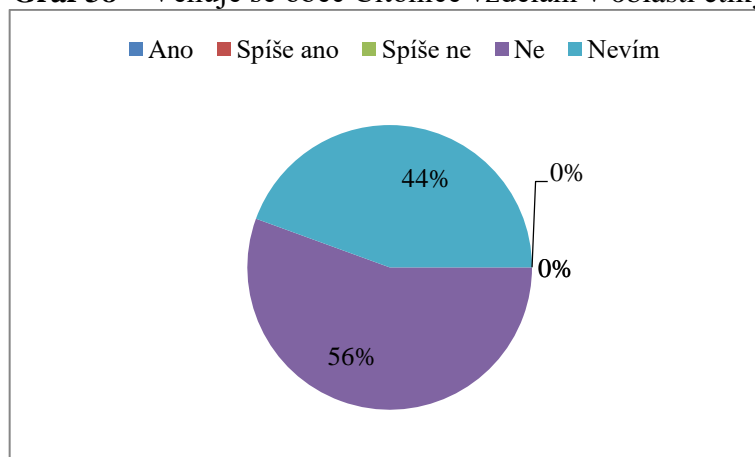
Graf 37 - Věnuje se obec Únanov vzdělání v oblasti etiky

Zdroj: Vlastní práce

Tato otázka měla zjistit, zda si úředníci obce Citonice myslí, že se jejich obecní úřad věnuje nějakému školení, popřípadě vzdělávání zaměstnanců v oblasti eticky zaměstnanců. 56 % dotazovaných odpovědělo, že se školení, ani vzdělávání obecní úřad nevěnuje a 44 % zvolilo možnost nevím.

Graf 38 – Věnuje se obec Citonice vzdělání v oblasti etiky

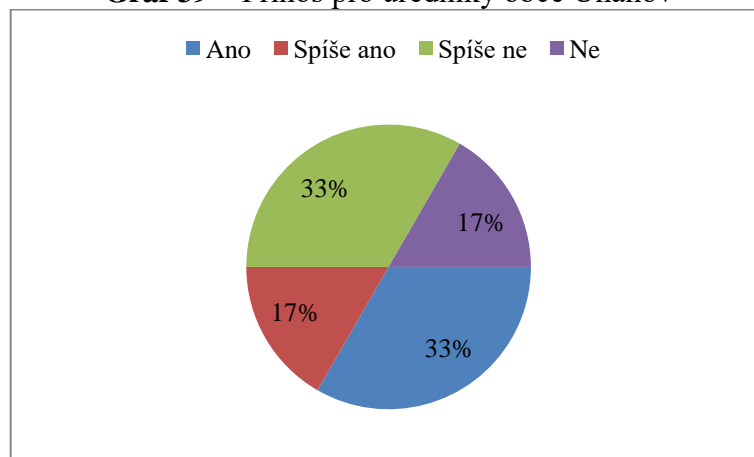

Zdroj: Vlastní práce

V obci Únanov zvolilo odpověď ne pouze 38 úředníků, zatímco v obci Citonice tuto možnost zvolilo 56 %. Další údaj, který můžeme porovnat je procento odpovědí nevím. V Únanově je to 13 %, zatímco v Citonicích je to poněkud vyšší a jedná se konkrétně o 44 % respondentů.

10. Otázka zjišťovala, zda pro úředníky obecního úřadu v Únanově je vzdělávání, popřípadě školení v oblasti etiky přínosem. 33 % respondentů uvedlo, že by to pro ně přínosem bylo. 17 % respondentů uvedlo, že by to pro ně spíše přínos byl. 33 % zvolilo možnost, že by to přínos spíše nebyl a 17 % zvolilo možnost, že to přínos není.

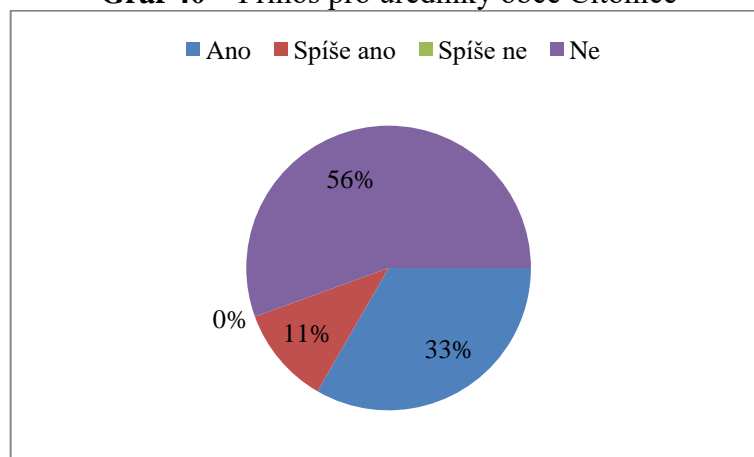
Graf 39 – Přínos pro úředníky obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

Tato otázka měla zjistit od úředníků obecního úřadu v Citonicích, zda si myslí, že školení a vzdělávání pracovníků v oblasti etiky je pro ně přínosem. 56 % respondentů uvedlo, že to pro ně přínos jednoznačně není. 33 % uvedlo, že to pro ně přínos je a 11 % respondentů uvedlo, že to pro ně spíše přínos je. Možnost spíše ne nezvolil žádný z respondentů.

Graf 40 – Přínos pro úředníky obce Citonice

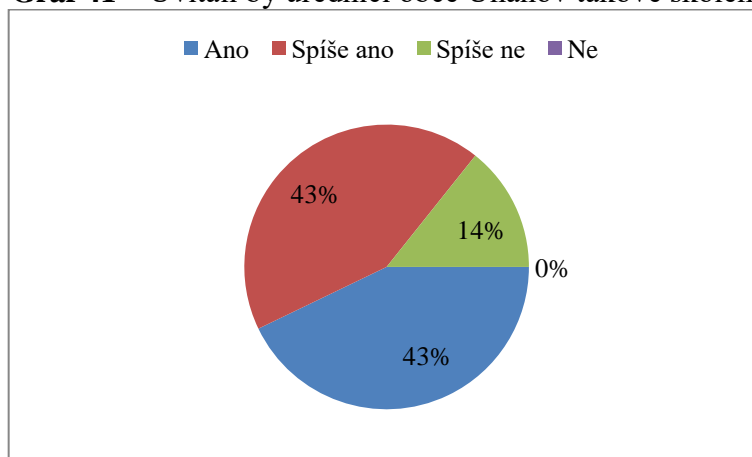

Zdroj: Vlastní práce

Na tomto grafu můžeme pozorovat změny názorů úředníků obcí. Zatímco v Únanově si myslí pouze 17 % respondentů, že to přínos není, tak v obci Citonice je 56 %. Je zde patrný veliký rozdíl v tom, co si občané o přínosu etického kodexu myslí. Pozoruhodné je, že v obci Únanov i v obci Citonice si 33 % odpovídajících myslí, že by to přínos byl.

11. Otázka se týkala školení a zájmu úředníků obce Únanov, zda by školení v oblasti etiky uvítali. 43 % respondentů by školení uvítalo a mělo by o něj zájem. 43 % odpovědělo, že by takové školení spíše uvítali a 14 % respondentů zvolilo možnost spíše ne. Žádný respondent neuvedl možnost, že by takové školení neuvítal.

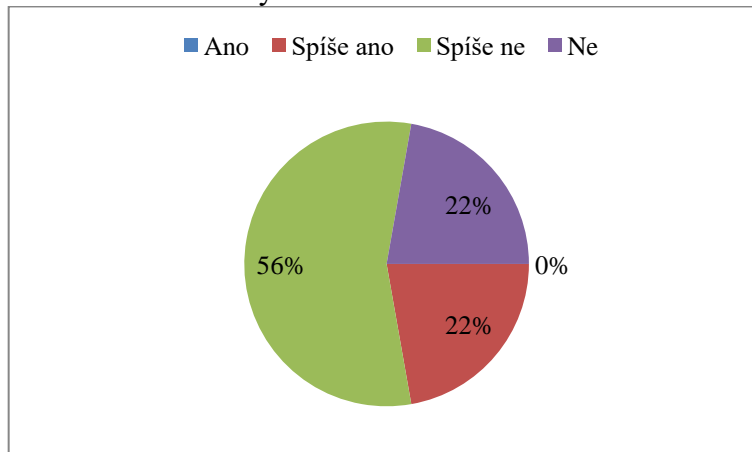
Graf 41 – Uvítali by úředníci obce Únanov takové školení

Zdroj: Vlastní práce

Úředníci obce Citonice odpovídali následovně. 56 % respondentů by školení spíše neuvítalo. 22 % respondentů by školení neuvítalo, ale na druhou stranu 22 % respondentů by takovéto školení spíše uvítalo a nebyl zde žádný respondent, co by školení uvítal a odpověděl by ano.

Graf 42 – Uvítali by úředníci obce Citonice takové školení

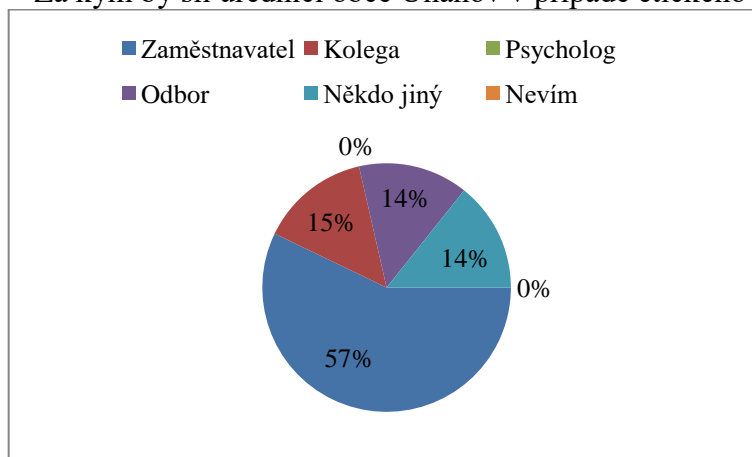

Zdroj: Vlastní práce

Úředníci v obci Citonice o školení v oblasti etiky úředníků nemají zájem skoro vůbec. Má spíše zájem pouze 22 % dotazovaných. V Únanově je pro školení je 43 % respondentů a 43 % jich je spíše proti. Spíše ne je pouze 14 % a žádný z respondentů neuvedl, že by o toto školení neměl vůbec zájem. Jedna obec by se ráda školila v oblasti etiky a druhá obec o to nemá prakticky vůbec žádný zájem.

12. Otázka se ptala úředníků obce Únanov, na koho by se v případě potřeby etických otázek obrátili. 57 % respondentů by se obrátilo na svého zaměstnavatele. 15 % respondentů vybralo možnost, obrátit se na svého kolegu. 14 % respondentů by se obrátilo na odbor a 14 % respondentů by se obrátilo na někoho jiného.

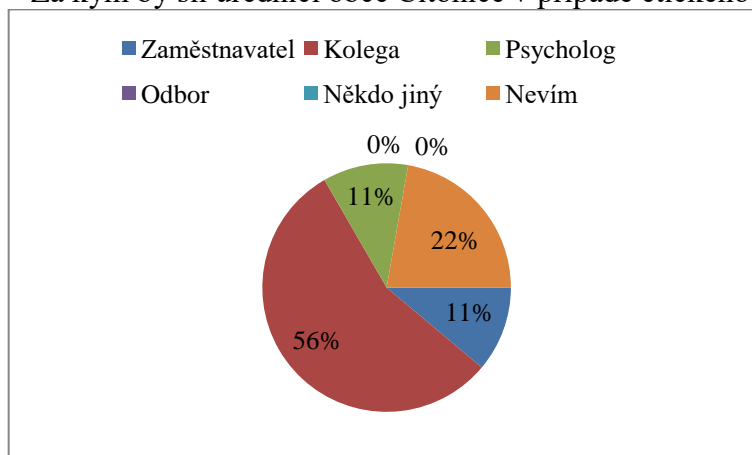
Graf 43 – Za kým by šli úředníci obce Únanov v případě etického problému

Zdroj: Vlastní práce

56 % respondentů odpovědělo, že by se obrátili na svého kolegu. 11 % respondentů by se obrátilo na psychologa. 11 % respondentů by se obrátilo na někoho jiného a 22 % respondentů odpovědělo, že neví, na koho by se obrátilo.

Graf 44 – Za kým by šli úředníci obce Citonice v případě etického problému

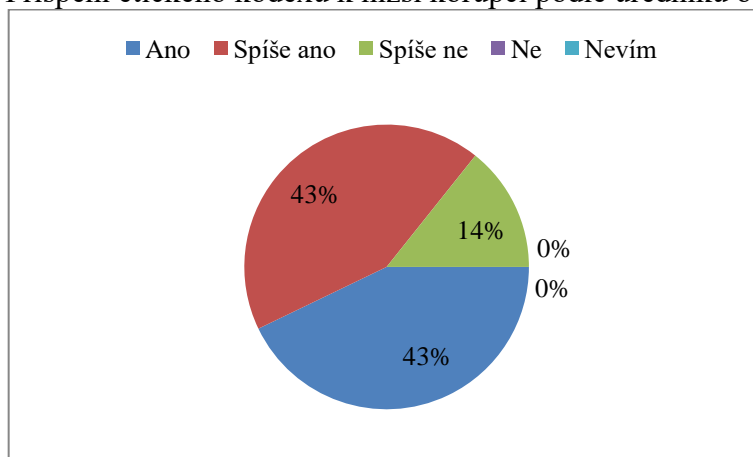

Zdroj: Vlastní práce

Tento graf ukázal velké rozdíly toho, na koho by se úředníci obrátili v případě řešení etické otázky. V Únanově 57 % úředníků by se obrátilo na svého zaměstnavatele, zatím v obci Citonice by se na svého zaměstnavatele obrátilo pouze 11 %. Na kolegu by se obrátilo 15 % respondentů z obce Únanov a 56 % respondentů z obce Citonice.

13. Otázka se dotazovala úředníků obce Únanov, zda si myslí, že etický kodex mohl přispět ke snížení korupčního jednání. 43 % respondentů odpovědělo, že by podle nich určité etický kodex mohl přispět ke snížení korupčního jednání a 43 % je toho názoru, že by to spíše mohlo snížit korupční jednání. 14 % je si myslí, že by to spíše nepříspělo.

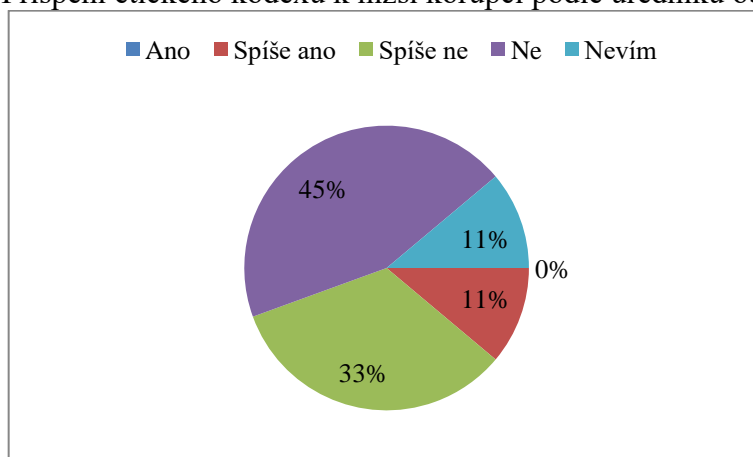
Graf 45 – Přispění etického kodexu k nižší korupci podle úředníků obce Únanov

Zdroj: Vlastní práce

Tato otázka se tázala úředníků obce Citonice, zda by podle nich mohl etický kodex přispět ke snížení korupčního jednání. 45 % uvedlo, že by podle nich etický kodex rozhodně nepřispěl ke snížení korupčního jednání. 33 % respondentů se domnívá, že by to spíše nepomohlo. 11 % respondentů si myslí, že by to spíše pomohlo k nižší korupci.

Graf 46 – Přispění etického kodexu k nižší korupci podle úředníků obce Citonice

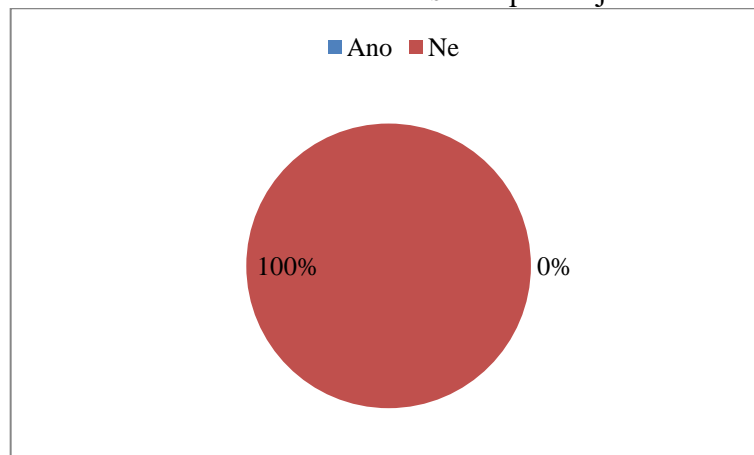
Zdroj: Vlastní práce

Zatímco v obci Únanov je 43 % úředníků přesvědčeno, že by to přispělo, nebo spíše přispělo k nižší korupci, tak v obci Citonice 45 % respondentů je toho názoru, že by to nepřispělo k nižší korupci a 33 % si myslí, že by to spíše nepřispělo.

14. Otázka se dotazovala úředníků obecního úřadu Únanov, zda se setkali s korupčním jednáním na pracovišti. Všichni respondenti odpověděli, že se s korupčním jednáním na pracovišti nikdy neseťkali.

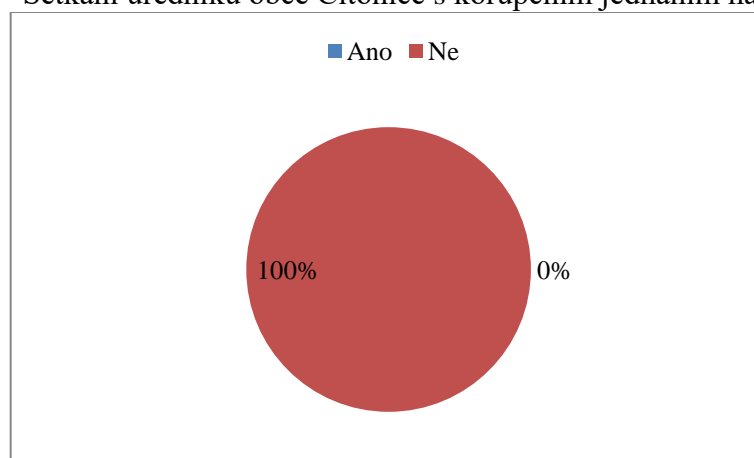
Graf 47 – Setkání úředníků obce Únanov s korupčním jednáním na pracovišti

Zdroj: Vlastní práce

Úředníci na obecním úřadě v Citonicích všichni respondenti odpověděli, že se s korupčním jednáním na pracovišti nikdy neseťkali.

Graf 48 – Setkání úředníků obce Citonice s korupčním jednáním na pracovišti

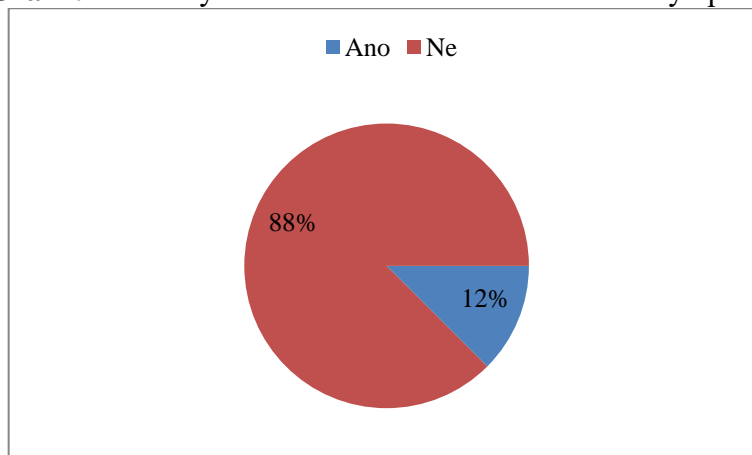

Zdroj: Vlastní práce

Na této otázce se všichni úředníci z obce Únanov i z obce Citonice shodli. Žádný z respondentů se s korupčním jednáním na svém pracovišti neseťkali. Tedy v případě, že odpovídali všichni pravdivě a opravdu tomu tak je.

15. Otázka se ptala úředníků obce Únanov, zda jim byl někdy nabídnutý úplatek. 88 % respondentů uvedlo, že jim nikdy úplatek nabídnutý nebyl a jen 12 % respondentů uvedlo, že jim někdy úplatek nabídnutý byl.

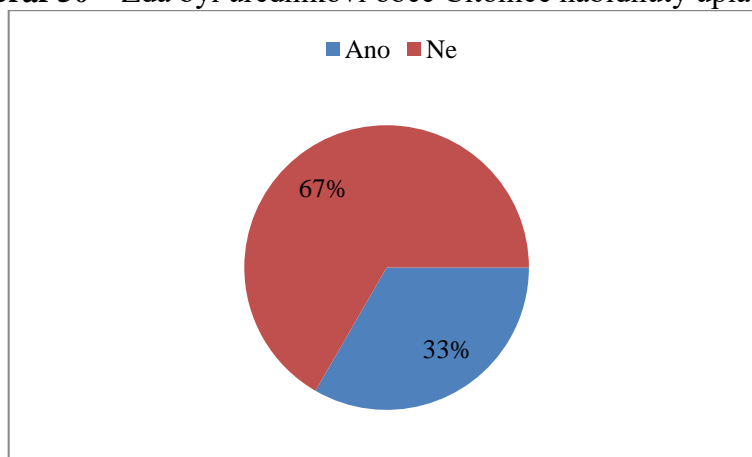
Graf 49 – Zda byl úředníkovi obce Únanov nabídnutý úplatek

Zdroj: Vlastní práce

Na tomto grafu je znázorněno, jak odpovídali úředníci obce Citonice na otázku, zda jim byl někdy nabídnutý úplatek. 67 % respondentů uvedla, že jim nikdy nabídnutý úplatek nebyl a 33 % respondentů uvedlo, že jim někdy nabídnutý úplatek byl.

Graf 50 – Zda byl úředníkovi obce Citonice nabídnutý úplatek

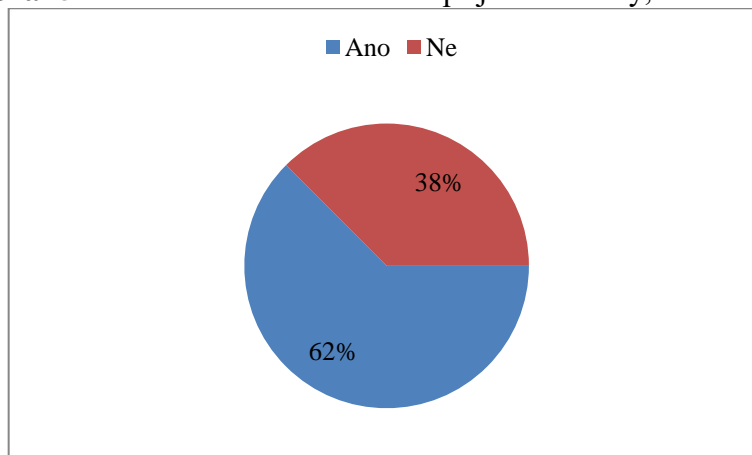

Zdroj: Vlastní práce

Z grafu je patrné, že úplatek byl nabídnutý více v obci Citonice, kde odpovědělo kladně 33 %, zatímco v obci Únanov pouze 12 %. Není zde patrné, zda úředník úplatek přijal. Pouze je zde znázorněno, zda jim někdy někdo na pracovišti úplatek nabídl.

16. Otázka byla jasná a stručná a úředník obce Únanov měl jasně odpovědět, zda někdy přijal na svém pracovišti od někoho čokoládu, či květinu. 62 % úředníků uvedlo, že někdy čokoládu, nebo květinu přijali a 38 % respondentů uvedlo, že nepřijali.

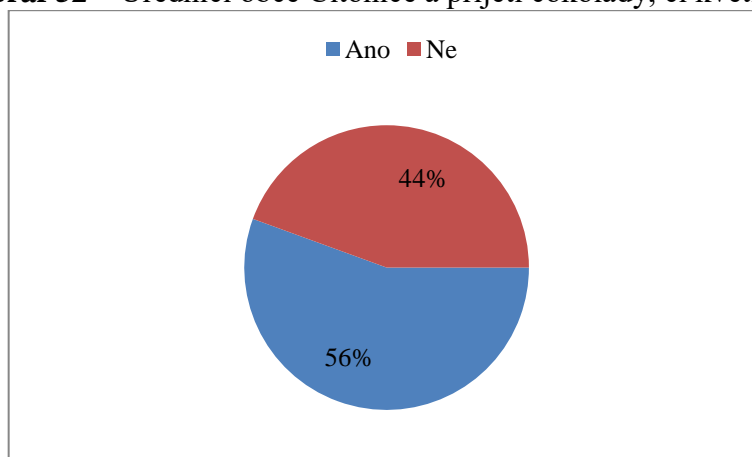
Graf 51 – Úředníci obce Únanov a přijetí čokolády, či květiny

Zdroj: Vlastní práce

Úředníci v obci Citonice též měli odpovědět na otázku, zda přijali někdy na pracovišti čokoládu, či květinu. 56 % odpovědělo, že někdy přijali buď květinu, nebo čokoládu a 44 % respondentů uvedlo, že nikdy nic takového nepřijali.

Graf 52 – Úředníci obce Citonice a přijetí čokolády, či květiny

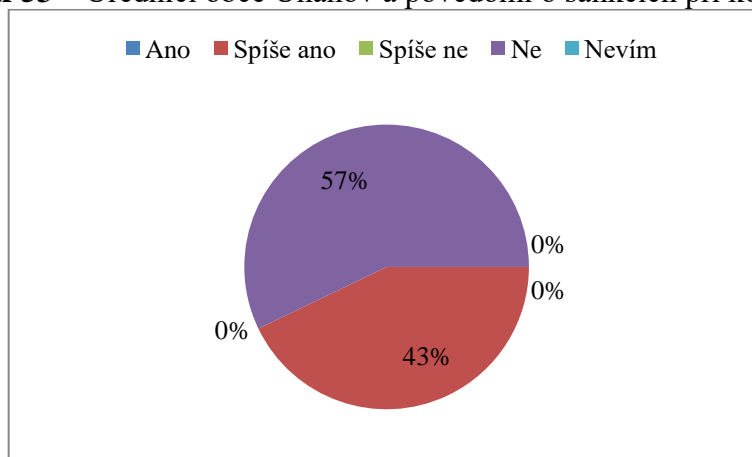

Zdroj: Vlastní práce

Tenhle graf měl zjistit, zda úředníci mají povědomí o tom, že i čokoládu, nebo květinu je úplatek a zda to úředníci vědí a berou to jako úplatek. Na tuto otázku odpovídali úředníci obce hodně obdobně. I v obci Únanov, tak v obci Citonice je více úředníků, kteří někdy čokoládu, nebo květinu přijali.

17. Otázka a také poslední otázka pro úředníky v obci Únanov se zajímala o to, zda jsou informovaní o sankcích, které mohou nastat při korupčním jednání. Větší část respondentů odpověděla, že neví. Takto odpovědělo 57 %. Spíše ano zvolilo 43 % respondentů. Odpovědi ano, spíše ne a neví nezvolil žádný z respondentů.

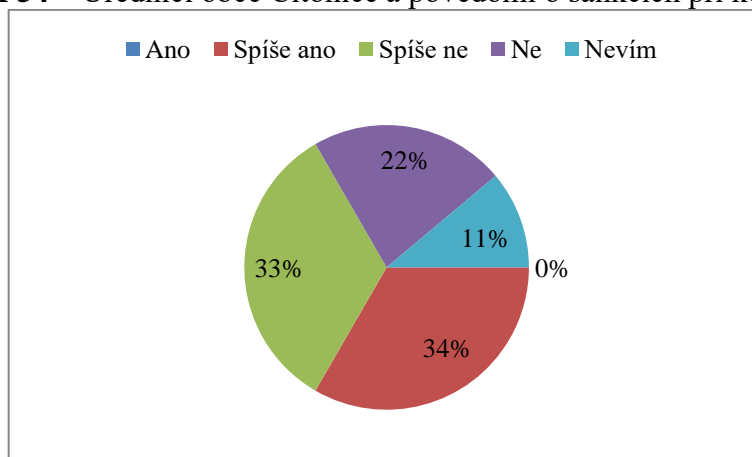
Graf 53 – Úředníci obce Únanov a povědomí o sankcích při korupci

Zdroj: Vlastní práce

Poslední otázka se úředníků obce Citonice ptala na otázku, zda mají povědomí o tom, jaké sankce by mohly teoreticky nastat v případě, že by došlo na pracovišti ke korupčnímu jednání. 34 % respondentů uvedlo variantu spíše ano. 35 % respondentů odpovědělo spíše ne, 22 % respondentů odpovědělo ne a 11 % respondentů zvolilo možnost neví. Ani jeden respondent nepoužil variantu ano, mám povědomí o sankcích.

Graf 54 – Úředníci obce Citonice a povědomí o sankcích při korupci

Zdroj: Vlastní práce

Poslední graf ukázal, že ani jeden z úředníků obcí nemá úplně povědomí o tom, jaké sankce mohou nastat při korupčním jednání. Pouze spíše ano zvolilo 34 % respondentů v obci Citonice.

4.3 Návrhy na uplatnění etických kodexů ve zkoumaných obcích

Bakalářská práce díky dotazníkovému šetření zjistila, že obec, obyvatelé, ale i úředníci obce Únanov a obce Citonice nemají skoro žádné povědomí o tom, co je to etický kodex. Tuto skutečnost potvrdila otázka č. 3, která se dotazovala úředníků obcí, zda mají povědomí o tom, co je to etický kodex. Zde se ukázalo, že úředníci obcí nejsou obeznámeni s tímto kodexem a nejsou informováni o jeho existenci. Je velice překvapivé, že nemají povědomí o tom, co to etický kodex je, ale na druhou stranu si většina úředníků myslí, že jejich úřad tento kodex používá a také, že se tímto kodexem úřady řídí.

Na základě těchto faktů, které vyplynuly z provedeného dotazníkového šetření, práce navrhuje dvě možné varianty řešení.

- 1) Vytvořit pro obec Únanov a pro obec Citonice vlastní etický kodex pro úředníky ve veřejné správě, který by se uplatnil následovně:
  - Důležité je, aby tento kodex byl vytvořený pro specifické potřeby dané obce a jejich úředníků.
  - Na vzniku etického kodexu se musí podílet celé zastupitelstvo.
  - Vzít v potaz příklad dobré praxe – demonstrovat na konkrétním reálném praktickém příkladu, jak se zachovat, aby to nebylo v rozporu s etickým kodexem, ani se zákonem.
  - Úředníci by se měli podílet na etickém kodexu, měli by mít možnost s vyjádřit k jednotlivým bodům např. v podobě workshopu.
  - Podstatné je písemné prohlášení, že úředníci souhlasí s tímto kodexem a jsou seznámeni s jeho obsahem.
  - Starosta obce by měl pravidelně kontrolovat dodržování kodexu.
  - Starosta by se měl tímto kodexem řídit a jít příkladem nejen úředníkům obce, ale i všem občanům obce.
  - Každý úředník by se měl chovat v souladu s kodexem a měl by být odpovědný za to, když bude jednat v rozporu s kodexem.

- Etický kodex by měl mít písemnou podobu a měl by být součástí pracovní smlouvy.
- 2) Převzít etický kodex úředníků ve veřejné správě, který vytvořila vláda České republiky
- Každý úředník by s tímto kodexem byl seznámený a byl by povinný se tímto kodexem řídit.
  - Kodex, který vytvořila vláda České republiky a je součástí bakalářské práce, a to v Příloze I.
  - Jednalo by se o obecný etický kodex, který by vyhovoval obcím Únanov a Citonice v takové formě, jako byl vytvořený.

***

Nelze však konstatovat, že zavedení, či vytvoření etického kodexu s sebou přinese automatické zlepšení morální roviny výkonu práce. Úředníci budou mít kodifikovány přesné požadavky a mantinely toho, co je a není morální. Etický kodex je velice důležitý, jelikož stanovuje pravidla etického jednání zaměstnanců, ať již navenek, anebo vůči sobě. Posiluje profesní identitu a odpovědnost. Udržuje kvalitu zaměstnanců.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce s názvem Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice si dala za cíl především ohodnotit, jak úředníci ve veřejné správě působí ve svých funkcích, a to z hlediska etických norem a následně po tomto zhodnocení vypracovat návrhy řešení, jak zlepšit etické působení úředníků ve veřejné správě. Toto zhodnocení proběhlo na vzorku dvou obcí Jihomoravského kraje – Únanova a Citonic.

V teoretické části byly vysvětleny a definovány pojmy jako například co to vůbec je veřejná správa, jak se veřejná správa dělí. Dále etika ve veřejné správě, která byla členěna a byly zde uvedeny rozdíly mezi etickou a morálkou. Také zde byly zmíněné problémy ve veřejné správě, mezi které je zařazena korupce, neochota úředníků, či jejich nevzdělanost. Poslední částí teoretické části byly etické kodexy, které byly důkladně popsány nejen v České republice, ale také v Rakousku.

Dotazníkové šetření bylo rozděleno do dvou částí. První dotazníky byly určeny pro občany obce Únanov a obce Citonice a druhé dotazníky byly pro úředníky obcí. Dotazníky vyplnilo 30 občanů u obce Únanov a 30 občanů u obce Citonice. 9 úředníků vyplnilo druhý dotazník z obce Citonice a 9 úředníků z obce Únanov. Tyto obce byly vybrány z důvodu ochoty, a to ze strany obecních úřadů, tak ze strany občanů obcí.

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že o etickém kodexu mají větší povědomí občané obce Únanov, zatímco v obci Citonice o něm má povědomí velice málo lidí. Zajímavé bylo, že přesto, že větší část občanů obou obcí je spokojena s ochotou úředníků na svém obecním úřadě, tak se vzdělaností spokojenost klesá, a to spíše v obci Únanov, kde spokojeni s odborností je pouze 44 % občanů. Pozoruhodné bylo, že většina občanů se s korupčním jednáním v obci nesešlo, v obci Citonice to dělalo 93 % dotazovaných občanů. Dotazníkové šetření ukázalo, že úplatek od občanů nepřijal žádný z úředníků. Zda by etický kodex mohl přispět k nižší korupci uvedli občané obou obcí převážně odpověď neví, což je zarážející a občany by to mělo více zajímat. Nicméně čokoládu, či květinu nabídlo v obci Únanov 23 % respondentů a v obci Citonice 27 %.

Druhé dotazníkové šetření pro úředníky obcí ukázalo následující výsledky. Povědomí o etickém kodexu úředníků ve veřejné správě mají více úředníci z obce Citonice, kde odpovědělo kladně 44 % dotazovaných, zatímco v Únanově má povědomí o kodexu pouze 33 %. Zajímavé zjištění bylo, že 89 % dotazovaných úředníků z obce Citonice neví, čím se

kodeks zabývá. Zda si úředníci myslí, že kodeks obec používá se v obci liší. V Únanově si většina myslí, že se jím zabývá, zatímco v obci Citonice 45 % neví. Zvláštní bylo, že si velká část respondentů myslí, že se tímto kodexem obec řídí, přestože někteří odpovídali, že neví, co to etický kodeks je. Dotazovaní z Únanova jsou přesvědčeni, že by bylo dobré se tímto kodexem řídit, avšak v Citonicích si tímto není jistý žádný respondent. Bylo očekáváno, že by etický kodeks přispěl k nižší korupci, o tom jsou přesvědčeni úředníci obce Únanov, kdežto v Citonicích o tom přesvědčení nejsou. Velice zajímavé zjištění bylo při otázce setkání s korupčním jednáním na pracovišti. Všichni dotazovaní se odpověděli, že se s ním nesetkali. Na to navazují odpovědi, zda byl úředníkům nabídnutý úplatek. V Únanově odpovědělo kladně 12 % respondentů a v Citonicích 33 %. I přes tyto odpovědi přijalo čokoládu, či květinu v Únanově 62 % respondentů a v Citonici 56 %. Tyto výsledky jsou překvapující a ukazují, že úředníci neberou čokoládu, či květinu jako úplatek.

Východiskem by mohlo být právě zavedení etického kodexu úředníků ve veřejné správě v obci Únanov a v obci Citonice právě kvůli tomu, aby úředníci věděli, co vše si pod pojmem úplatek mají představit a aby byli neúplatní a objektivní ve svých jednáních.

Obec Únanov se rozhodla, že si vytvoří vlastní etický kodeks pro úředníky ve veřejné správě. Obec Citonice si zvolila, že se bude řídit etickým kodexem, který vytvořila vláda České republiky.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANZENBACHER, Arno, 1991. *Úvod do filozofie*. 2. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakladatelství. ISBN 80-04-26038-1.

BLECHA, Ivan a kol., 1998. *Filosofický slovník*. 2.vyd. Olomouc: Olomouc. 464 s. ISBN 80-7182-064-4.

BUREŠ, Radim, 1991. *Základy etiky: učební text pro střední školy*. 1.vyd. Praha: S&M. 31 s. ISBN 80-900096-5-4.

DOLISTA, Ježek a Roman JEŽEK, 2006. *Etika zaměstnance veřejné správy: vysokoškolská učebnice*. 1.vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií. 122 s. ISBN 80-86708-20-9.

Etický kodex úředníků minimalizuje korupční jednání. Vláda České republiky, 2012 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 9. 5. 2012 [cit. 2016-11-01]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/eticky-kodex-uredniku-minimalizuje-korupcni-jednani-95380/>

FIALA, B., 2005. *Podnikatelská etika*, 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 200 s. ISBN-80-244-1241-1.

FRIČ, Pavol a kol., 1999. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha: G plus G. 300 s. ISBN 80-86103-26-9

HAI DT, Jonathan, 2013. *Morálka lidské mysli: proč lidstvo rozděluje politika a náboženství*. 1.vyd. Praha: Dybbuk. 480 s. ISBN 978-80-7438-090-7.

HORZINGOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ, 2008. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. 240 s. ISBN 978-80-7380-096-3.

CHAPMAN, Richard, 2003. *Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí*. 1.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. 262 s. ISBN 80-86429-14-8.

JANOTOVÁ, Helena, Karel SCHELLE a Ilona SCHELLEOVÁ, 2005. *Profesní etika*. 1.vyd. Praha: Eurolex Bohemia. 96 s. ISBN 80-868-6142-2.

KÁŇA, Pavel, 2004. *Základy veřejné správy*. 1.vyd. Varia (Montanex). Ostrava: Montanex. 302 s. ISBN 80-7225-139-2.

KELLER, Jan, 2007. *Sociologie organizace a byrokracie*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-86429-74-8.

LAWTON, Alan, Karin LASTHUIZEN a Julie RAYNER, 2012. *Ethics and management in the public sector*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group. ISBN 9780203094129.

MADAR, Zdeněk, 1995. *Slovník českého práva*. 1. vyd. Praha: Linde. ISBN 80-85647-62-1.

PEKOVÁ Jitka a Jaroslav PILNÝ, 2002. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1.vyd. Praha: ASPI. 556 s. ISBN 80-86395-21-9.

PRŮCHA, Petr, 2012. *Správní právo-obecná část*. 8. vyd. Brno: Vydavatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 427 s. ISBN 978-80-210-427.

- PUTNOVÁ, Anna a Pavel SEKNIČKA, 2007. *Etické řízení ve firmě*. 1.vyd. Praha: GRADA. 168s. ISBN 978-80247-1621-3.
- ROLNÝ, I., 2007. *Etika v podnikové strategii*. 3.vyd. Ostrava: Key Publishin. 111 s. ISBN 978-80-87071-45-8.
- ROUDNÝ, Radim, 2001. *Korupce: boj proti korupci ve veřejné správě*. 1.vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice. 143 s. ISBN 80-7194-314-2.
- RYSKA, Pavel a Jan PRŮŠA. 2013. *Korupce: ekonomie vs. mýty*. Praha: Institut Václava Klause. ISBN 978-80-87806-03-6.
- SKÁLA, Vít, 2016. Strategické plánování regionálního rozvoje a velký počet malých obcí v ČR. *Deník veřejné správy*. Praha: Triada, 2016, č. 5, s. 5. ISSN 1212-0855.
- SLÁDEČEK, Vladimír, 2013. *Obecné státní právo*. 3.vyd. Praha: Wolters Kluwer. 255 s. ISBN 978-80-7478-002-8.
- THOMPSON, Mel, 2004. *Přehled etiky*. 1.vyd. Praha: Portál. 168 s. ISBN 80-7178-806-6.
- Transparency International-Česká republika: Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě, Praha 2008, přístup z internetu ze dne 1. 3. 2009:
http://www.transparency.cz/pdf/publikace/vzdelavani_skripta2008.pdf
- TROJAN, Jakub S., 2012. *Etické vztahy v ekonomice*. 1.vyd. Praha: Oikúmené. 215 s. ISBN 978-80-7298-480-0.

7 SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1 – Mapa obce Únanov	31
Obrázek 2 – Mapa obce Citonice	32
Graf 1 – Věk občanů obce Únanov	34
Graf 2 – Věk občanů obce Citonice	34
Graf 3 – Pohlaví občanů obce Únanov.....	35
Graf 4 – Pohlaví občanů obce Citonice.....	35
Graf 5 – Nejvyšší dosažené vzdělání občanů obce Únanov.....	36
Graf 6 – Nejvyšší dosažené vzdělání občanů obce Citonice.....	36
Graf 7 – Povědomí občanů obce Únanov o tom, co je to etický kodex úředníků ve veřejné správě	37
Graf 8 – Povědomí občanů obce Citonice o tom, co je to etický kodex úředníků ve veřejné správě ...	37
Graf 9 – Spokojenost občanů obce Únanov s ochotou úředníků obce	38
Graf 10 – Spokojenost občanů obce Citonice s ochotou úředníků obce	38
Graf 11 – Spokojenost občanů obce Únanov s odborností úředníků obce.....	39
Graf 12 – Spokojenost občanů obce Citonice s odborností úředníků obce	39
Graf 13 – Setkání občanů obce Únanov s korupčním jednáním v obci	40
Graf 14 – Setkání občanů obce Citonice s korupčním jednáním v obci	40
Graf 15 – Občané obce Únanov a přijetí úplatku úředníkem obce	41
Graf 16 – Občané obce Citonice a přijetí úplatku úředníkem obce	41
Graf 17 – Občané obce Únanov a přispění kodexu k nižší korupci	42
Graf 18 – Občané obce Citonice a přispění kodexu k nižší korupci	42
Graf 19 – Občané obce Únanov a nabídnutí úředníkovi květinu, či čokoládu.....	43
Graf 20 – Občané obce Citonice a nabídnutí úředníkovi květinu, či čokoládu.....	43
Graf 21 – Pohlaví úředníků obce Únanov	44
Graf 22 - Pohlaví úředníků obce Citonice.....	44
Graf 23 – Funkce úředníků obce Únanov	45
Graf 24 – Funkce úředníků obce Citonice	45
Graf 25 – Povědomí úředníků obce Únanov o etickém kodexu.....	46
Graf 26 – Povědomí úředníků obce Citonice o etickém kodexu.....	46
Graf 27 – Čím se zabývá etický kodex podle úředníků obce Únanov	47
Graf 28 – Čím se zabývá etický kodex podle úředníků obce Citonice	47
Graf 29 – Používání etického kodexu v obci Únanov.....	48

Graf 30 – Používání etického kodexu v obci Citonice	48
Graf 31 – Řídí se obec Únanov kodexem podle úředníků	49
Graf 32 – Řídí se obec Citonice kodexem podle úředníků.....	49
Graf 33 – Měl by se obecní úřad Únanov řídit kodexem podle úředníků	50
Graf 34 – Měl by se obecní úřad Citonice řídit kodexem podle úředníků	50
Graf 35 – Povědomí úředníků obce Únanov o jiném dokumentu kromě kodexu	51
Graf 36 – Povědomí úředníků obce Citonice o jiném dokumentu kromě kodexu	51
Graf 37 - Věnuje se obec Únanov vzdělání v oblasti etiky	52
Graf 38 – Věnuje se obec Citonice vzdělání v oblasti etiky.....	52
Graf 39 – Přínos pro úředníky obce Únanov.....	53
Graf 40 – Přínos pro úředníky obce Citonice.....	53
Graf 41 – Uvítali by úředníci obce Únanov takové školení	54
Graf 42 – Uvítali by úředníci obce Citonice takové školení	54
Graf 43 – Za kým by šli úředníci obce Únanov v případě etického problému.....	55
Graf 44 – Za kým by šli úředníci obce Citonice v případě etického problému.....	55
Graf 45 – Přispění etického kodexu k nižší korupci podle úředníků obce Únanov	56
Graf 46 – Přispění etického kodexu k nižší korupci podle úředníků obce Citonice	56
Graf 47 – Setkání úředníků obce Únanov s korupčním jednáním na pracovišti	57
Graf 48 – Setkání úředníků obce Citonice s korupčním jednáním na pracovišti	57
Graf 49 – Zda byl úředníkovi obce Únanov nabídnutý úplatek	58
Graf 50 – Zda byl úředníkovi obce Citonice nabídnutý úplatek	58
Graf 51 – Úředníci obce Únanov a přijetí čokolády, či květiny.....	59
Graf 52 – Úředníci obce Citonice a přijetí čokolády, či květiny.....	59
Graf 53 – Úředníci obce Únanov a povědomí o sankcích při korupci	60
Graf 54 – Úředníci obce Citonice a povědomí o sankcích při korupci	60

8 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I – Etický kodex úředníků veřejné správy

Příloha II – Dotazník pro občany obce Únanov a obce Citonice

Příloha III – Dotazník pro úředníky obce Únanov a obce Citonice

9 PŘÍLOHY

Příloha I - Etický kodex úředníků a zaměstnanců veřejné správy

Preambule

Každý úředník a zaměstnanec veřejné správy je povinen při rozhodování dodržovat a ctít zákonnost všech postupů a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Smyslem tohoto kodexu je vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru veřejnosti ve veřejnou správu.

Účelem Etického kodexu úředníků a zaměstnanců veřejné správy (dále jen „Kodex“) je vymežit a podporovat žádoucí standardy chování úředníka a zaměstnance veřejné správy ve vztahu k veřejnosti a spolupracovníkům.

Úředník a zaměstnanec veřejné správy zachovává věrnost zásadám práva a spravedlnosti vyplývajícím z evropského kulturního a historického dědictví, jedná v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody, zachovává úctu a loajalitu k České republice, jakož i k úřadu a ostatním úředníkům a zaměstnancům veřejné správy.

Článek 1

Zákonnost

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy plní úkoly veřejné správy v souladu s ústavním pořádkem, se zákony a ostatními právními předpisy a s právem Evropské unie, jakož i s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

(2) Při plnění úkolů veřejné správy jedná úředník a zaměstnanec veřejné správy pouze v rozsahu zákonem svěřené pravomoci orgánu veřejné správy a v souladu s jejím účelem.

Článek 2

Rozhodování

(1) V mezích zákona úředník a zaměstnanec veřejné správy vždy volí nejvhodnější řešení s ohledem na veřejný zájem a na rozhodné okolnosti konkrétního případu. Dbá na to, aby rozhodnutí nemohlo být z objektivního hlediska vnímáno jako nespravedlivé. Do práv osob úředník a zaměstnanec veřejné správy zasahuje jen za podmínek stanovených zákonem a v nezbytném rozsahu, nutném k dosažení účelu sledovaného veřejným zájmem, k jehož ochraně mu byla pravomoc svěřena.

(2) Při volbě nejvhodnějšího postupu úředník a zaměstnanec veřejné správy respektuje v mezích právních předpisů též koncepci, priority a cíle úřadu, jeho vnitřní předpisy a pokyny nadřízených vydané v souladu s tímto kodexem.

Článek 3

Profesionalita

(1) Výkon veřejné správy je službou veřejnosti. Úředník a zaměstnanec veřejné správy vykonává veřejnou správu na vysoké odborné úrovni, kterou si prohlubuje průběžným studiem, s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků, v

souladu se zásadou rovných příležitostí bez ohledu na barvu pleti, pohlaví, národnost, náboženství, etnickou příslušnost nebo jiné charakteristiky. Nepřipouští diskriminaci či obtěžování. Za kvalitu své práce a za rozvíjení svých odborných znalostí je osobně odpovědný a své vzdělání si studiem průběžně prohlubuje.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy jedná korektně s ostatními spolupracovníky i se zaměstnanci jiných orgánů veřejné správy, respektuje znalosti a zkušenosti svých kolegů i jiných odborníků a účinně je využívá i pro svůj odborný růst.

(3) Ve vztahu k veřejnosti jedná úředník a zaměstnanec veřejné správy s nejvyšší mírou zdvořilosti, vstřícnosti a ochoty a bez jakýchkoli předsudků.

Článek 4 **Nestrannost**

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy dbá na to, aby jeho rozhodování bylo objektivní, nestranné a přijaté řešení bylo vždy v souladu s veřejným zájmem. Při rozhodování nesmí úředník a zaměstnanec veřejné správy preferovat osobní či skupinové zájmy ani se nechat ovlivnit pozitivními či negativními vztahy ke konkrétním osobám. Úředník a zaměstnanec veřejné správy se zdrží také všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost jeho rozhodování.

(2) Ve shodných nebo podobných případech jedná úředník a zaměstnanec veřejné správy tak, aby mezi jednotlivými postupy nevznikaly rozdíly, jež není možno odůvodnit objektivními skutečnostmi, zejména konkrétními okolnostmi daného případu.

(3) Úředník a zaměstnanec veřejné správy vystupuje vůči účastníkům právních vztahů objektivně tak, aby je neuváděl v omyl o jejich právech a povinnostech, informuje je srozumitelně; veškerá hodnocení provádí profesionálně, objektivně, bez emocí a bez sledování osobního prospěchu a v souladu s právem a spravedlností.

Článek 5 **Rychlost a efektivita**

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy vyřizuje pracovní záležitosti zodpovědně, bez zbytečných průtahů, nejpozději v zákonem stanovených lhůtách.

(2) Při plnění jemu svěřených úkolů postupuje úředník a zaměstnanec tak, aby stranám ani úřadu nevznikaly zbytečné náklady.

Článek 6 **Střet zájmů**

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy svým jednáním předchází situacím, ve kterých by byl vystaven možnému střetu svého soukromého zájmu a zastávaného funkčního zařazení. Soukromý zájem zahrnuje jakoukoliv výhodu pro něj, jeho rodinu, blízké a příbuzné osoby a právnické nebo fyzické osoby, se kterými měl nebo má obchodní nebo politické vztahy.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy nesmí ohrozit veřejný zájem tím, že se bude odvolávat na svou pozici nebo funkci ve věcech, které nesouvisejí s plněním jemu svěřených úkolů při výkonu veřejné správy.

(3) Úředník a zaměstnanec veřejné správy se nezúčastní žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem jeho pracovních povinností nebo tento výkon omezuje.

(4) Pokud si úředník a zaměstnanec veřejné správy není jistý, zda jde o úkony slučitelné s jeho podílem na výkonu veřejné správy, projedná záležitost se svým nadřízeným.

Článek 7

Korupce

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy nesmí při svém rozhodování a v souvislosti s rozhodováním přijímat ani vyžadovat dary či jiná zvýhodnění pro sebe nebo někoho jiného, popřípadě jakýmkoli jiným způsobem připustit ovlivnění plnění jemu svěřených úkolů v oblasti veřejné správy, objektivního hodnocení věci a nestranného rozhodování. Dary nebo výhody poskytované úředníku a zaměstnanci veřejné správy zaměstnavatelem tímto nejsou dotčeny.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy jedná tak, aby se při plnění jemu svěřených úkolů v oblasti veřejné správy nedostal do postavení, ve kterém by byl zavázán nebo se cítil být zavázán oplatit službu či laskavost, která mu byla prokázána.

(3) Úředník a zaměstnanec veřejné správy se vyvaruje vztahů vzájemné závislosti a nepatřičného vlivu jiných osob (klientelismus, nepotismus), jež by mohly ohrozit jeho nestrannost.

(4) Jakékoli korupční jednání nebo podezření na takové jednání, o kterém se úředník a zaměstnanec veřejné správy dozvěděl hodnověrným způsobem, je úředník a zaměstnanec veřejné správy povinen oznámit svému nadřízenému, nebo orgánu činnému v trestním řízení. Dále je úředník a zaměstnanec veřejné správy povinen bezodkladně oznámit nabídnutí či získání neoprávněné výhody.

(5) Ve všech případech, kdy by mohla vzniknout pochybnost, zda úředník a zaměstnanec veřejné správy postupuje v souladu s tímto článkem, informuje úředník a zaměstnanec veřejné správy svého nadřízeného a postupuje dle jeho pokynů.

Článek 8

Nakládání se svěřenými prostředky

Úředník a zaměstnanec veřejné správy vynakládá, v souladu s právními předpisy, veškeré úsilí, aby zajistil maximálně efektivní a ekonomické spravování a využívání finančních zdrojů a zařízení, které mu byly svěřeny, jakož i služeb, které mu byly poskytnuty. S těmito svěřenými prostředky nakládá efektivně a hospodárně.

Článek 9

Mlčenlivost

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy zachovává mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s plněním úkolů veřejné správy, jež by mohly poškodit nebo ohrozit činnost zaměstnavatele. Povinnost mlčenlivosti se nevztahuje na skutečnosti, které zakládají podezření na korupční jednání.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy je povinen zachovat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl při výkonu úřední činnosti, zejména o osobních údajích nebo utajovaných informacích v rozsahu stanoveném právními předpisy, pokud není této povinnosti v souladu s právními předpisy zproštěn.

Článek 10

Informování veřejnosti Každý úředník a zaměstnanec veřejné správy poskytuje při plnění svých úkolů pravdivé a úplné informace v souladu s právními předpisy. Informace o činnosti orgánu veřejné správy, plnění jeho funkcí, jakož i další informace určené veřejnosti sděluje za orgán veřejné správy úředník a zaměstnanec veřejné správy, který je k tomu určen.

Článek 11

Veřejná činnost

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy jedná při výkonu veřejné správy politicky nestranným způsobem. Úředník a zaměstnanec veřejné správy nevykonává veřejnou činnost, která by mohla narušit důvěru veřejnosti v jeho schopnost nestranně plnit úkoly veřejné správy.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy se v soukromém životě vyhýbá takovým činnostem, chování a jednání, která by mohla snížit důvěru ve veřejnou správu v očích veřejnosti nebo dokonce zavdat příčinu k ovlivňování úředníka a zaměstnance veřejné správy. Jedná tak, aby jeho chování přispívalo k dobré pověsti úřadu veřejné správy.

Článek 12

Reprezentace

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy užívá v zaměstnání oděv, který je adekvátní jeho práci a odpovídá vážnosti jeho úřadu.

(2) Úředník a zaměstnanec veřejné správy jedná s každým ohleduplně, způsobem přiměřeným jeho sociálním schopnostem a komunikačním potřebám, a respektuje jeho individualitu. Veškerá jednání s dotčenými osobami vede úředník a zaměstnanec veřejné správy taktně a způsobem, který respektuje důstojnost těchto osob.

(3) Úředník a zaměstnanec veřejné správy svým jednáním a vystupováním podporuje důvěryhodnost a vážnost úřadu.

Článek 13

Uplatnitelnost a vymahatelnost

Kodex navazuje na základní práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce a pracovním řádu. Zásadní porušování bude posuzováno jako porušení zákoníku práce, resp. pracovního řádu se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

Článek 14

Závěrečná ustanovení

(1) Úředník a zaměstnanec veřejné správy dodržuje stanovené etické zásady, aktivně podporuje etické jednání a podílí se na vytváření protikorupčního prostředí. Uvědomuje si, že selhání jednotlivce v oblasti etiky má dopad na veřejnou správu jako celek, a proto jde o ostatním příkladem.

(2) Poukáže-li úředník a zaměstnanec veřejné správy oprávněně na neetické chování, nebude mít jeho jednání negativní důsledky v pracovněprávních vztazích.

(3) Respektování zásad etiky je věcí profesionální cti úředníka a zaměstnance veřejné správy. Bez jejich dodržování a dodržování Kodexu nelze dostát profesionální povinnosti úředníka a zaměstnance veřejné správy.

Zdroj: Vláda České republiky platná od roku 2012

Příloha II – Dotazník pro občany obce Únanov a obce Citonice

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Daniela Šindelářová a jsem studentkou třetího ročníku Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice“. Dovoluji si Vás tímto požádat o vyplnění krátkého dotazníku. Odpovědi budou zpracovány a následně poslouží k praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní. Děkuji za Váš čas a spolupráci. Vyberte prosím vždy jednu odpověď a označte křížkem.

1. Věk
  - a. 18-29
  - b. 30-49
  - c. 50-65
  - d. 66 a více
2. Pohlaví
  - a. Muž
  - b. Žena
3. Nejvyšší dosažené vzdělání
  - a. Základní
  - b. Střední bez maturity / vyučen
  - c. Střední s maturitou
  - d. Vysokoškolské
4. Máte povědomí o tom, co je to etický kodex úředníků ve veřejné správě?
  - a. Ano
  - b. Spíše ano
  - c. Spíše ne
  - d. Ne

V případě, že odpovíte ano, spíše ano, pokračujte na otázku č. 5

V případě, že odpovíte ne, spíše ne, zde je krátká definice:

Každý úředník a zaměstnanec veřejné správy je povinen při rozhodování dodržovat a ctít zákonnost všech postupů a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Smyslem tohoto kodexu je vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru veřejnosti ve veřejnou správu.

5. Jak jste spokojeni s ochotou (přístup a komunikace) zaměstnanců Vašeho obecního úřadu, se kterou přistupují k Vaším požadavkům?
- a. Velmi spokojen
  - b. Spíše spokojen
  - c. Spíše nespokojen
  - d. Velmi nespokojen
6. Jste spokojeni s odborností úředníků vůči Vám jako občanu dané obce?
- a. Velmi spokojen
  - b. Spíše spokojen
  - c. Spíše nespokojen
  - d. Velmi nespokojen

Etické jednání úředníků ve veřejné správě je velmi úzce spjata s odmítáním korupčního jednání. Následující otázky cílí právě na toto téma.

7. Setkal/a jste se někdy s korupčním jednáním ve Vaší obci?

- a. Ano
- b. Ne

8. Při jaké příležitosti jste se setkali s korupčním jednáním?

.....
.....

9. Byl Vámi přijat úplatek úředníkem Vašeho úřadu?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Nedával jsem úplatek

10. Přispívá/Přispěl by etický kodex k nižší korupci?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne
- e. Nevím

11. Nabídli jste někdy úředníkovi ve veřejné správě čokoládu, či květinu?

- a. Ano
- b. Ne

Příloha III – Dotazník pro úředníky obce Únanov a obce Citonice

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Daniela Šindelářová a jsem studentkou třetího ročníku Soukromé vysoké školy ekonomické ve Znojmě. Zpracovávám bakalářskou práci na téma „Etický kodex úředníků ve veřejné správě: případová studie obcí Únanov a Citonice“. Dovoluji si Vás tímto požádat o vyplnění krátkého dotazníku. Odpovědi budou zpracovány a následně poslouží k praktické části mé bakalářské práce. Dotazník je anonymní. Děkuji za Váš čas a spolupráci. Vyberte prosím vždy jednu odpověď a označte křížkem.

1. Vaše pohlaví
  - a. Muž
  - b. Žena
2. Jaká je Vaše funkce?
  - a. Volená
  - b. Nevolená
3. Máte povědomí o tom, že je v existenci kodex úředníků ve veřejné správě?
  - a. Ano, mám
  - b. Ne, nemám
4. Čím se podle Vás zabývá etický kodex úředníků ve veřejné správě?
  - a. Doplňte vlastními slovy:
.....
.....
.....
  - b. Nevím, čím se zabývá
5. Myslíte si, že Váš úřad používá etický kodex úředníků ve veřejné správě?
  - a. Ano
  - b. Spíše ano
  - c. Spíše ne
  - d. Ne
  - e. Nevím

V případě, že odpovíte ano, spíše ano, pokračujte na otázku č. 6

V případě, že odpovíte ne, spíše ne, pokračujte na otázku č. 7

6. Myslíte si, že se jím Váš úřad řídí?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
  - Nevím
7. Bylo by podle Vás dobré, aby jej Váš úřad začal používat a řídit se podle něj?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
  - Nevím
8. Kromě etického kodexu, existuje ve Vaší instituci jiný/nějaký dokument, který by se zabýval etickým chováním pracovníků?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
  - Nevím
9. Věnuje se Váš úřad školení, či jinému vzdělávání ohledně etiky svých zaměstnanců?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
  - Nevím

V případě, že jste odpověděli ano, spíše ano, pokračujte na otázku č. 10

V případě, že jste odpověděli spíše ne, ne, pokračujte na otázku č. 11

10. Je to pro Vás přínosem?
- Ano
  - Spíše ano
  - Spíše ne
  - Ne
11. Uvítali byste takovéto školení?
- Ano

- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne

12. Na koho byste se obrátil/a v případě, že byste řešili nějakou etickou otázku?

- a. Zaměstnavatel
- b. Kolega
- c. Psycholog
- d. Odbor
- e. Ombudsmanka
- f. Někdo jiný: .....
- g. Nevím

Každý úředník a zaměstnanec veřejné správy je povinen při rozhodování dodržovat a ctít zákonnost všech postupů a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám. Smyslem tohoto kodexu je vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru veřejnosti ve veřejnou správu. Etické jednání úředníků ve veřejné správě je spjato také s odmítáním korupčního jednání. Následující otázky cílí právě na toto téma.

13. Myslíte si, že by přispěl etický kodex se snížení korupčního jednání?

- a. Ano
- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne
- e. Nevím

14. Setkal/a jste s korupčním jednáním na pracovišti?

- a. Ano
- b. Ne

15. Byl Vám někdy nabídnutý úplatek?

- a. Ano
- b. Ne

16. Přijali jste někdy na svém pracovišti čokoládu, či květinu?

- a. Ano
- b. Ne

17. Máte povědomí o sankcích, které mohou nastat při korupčním jednání?

- a. Ano

- b. Spíše ano
- c. Spíše ne
- d. Ne
- e. Nevím